

Maj 2021. godine

01

*Avi*Kulā

Časopis za edukaciju i usavršavanje ljubitelja ptica

SINONIM ZA KVALITET U SVETU ODGIJIVAČA I LJUBITELJA
PTICA

VERSELE-LAGA

OROPHARMA

Prestige

Prestige
PREMIUM

Kontakt za odgajivače iz Srbije: www.letopet.rs

Za sve druge zemlje kontakt je: www.verselelaga.com

SADRŽAJ:

Kanarinci

- 4 Reč urednika
- 5 Nove rase i mutacije
- 7 Srpski pevač - Slavujar
- 19 Priznata nova rasa kanarinaca pesme – Španski pevač El cantor Espano
- 20 Zanimljivosti – kanarinci neobične boje perja
- 22 Persijski kanarinac – Persian Rasmi
- 24 Izveštaj sa expertskog sastanka za Sekcije A,B,C...
- 25 OMJ Kongres 2018. Cervia, Italija

Papagaji

- 30 Rasvetljena sivosmeđa mutacija plavog A.fischeri
- 32 Tigrice u boji

Egzote

- 39 Gugutke – mutacije (prvi deo)
- 43 Predlog COM ključa za japanske golubiće
- 46 Knjiga J. Huismana - Astrilde sveta

Fauna Evrope

- 49 Genetika mutacije boje kod češljugara

Aktuelnosti

- 52 Radni vikend u Povia de Verzimu
- 55 In Memorijam: Piet Onderdelinden
- 56 Najava Mundijala 2022. u Valensiji, Španija

Digitalni časopis „AVI KULA” – izdanje na srpskom jeziku, latinica

Avi Kula - časopis za edukaciju i usavršavanje ljubitelja ptica, takmičara i odgajivača ptica kao i sudija za ocenjivanje ptica.

Izlazi dva puta godišnje i po potrebi,

Format za potrebe štampanja: B-5; Broj strana: 52 (ili po potrebi); pun kolor

Glavni i odgovorni urednik: SLOBODAN KULIĆ, Janka Katića 10, 16000 Leskovac, Srbija;

Tehnički urednik: Ljubiša Grujić, B-A-V-I-S;

Dizajn: Ljubiša Grujić, Novica Veličković, B-A-V-I-S;

Uređivački odbor: Aleksandar Arsić, Davor Skejić, Duško Matošić, Vladimir Oparnica, Boris Dorbić, Dino Pocerco, Slobodan Ivić, Grigoris Agelis, Marjan Stanijev, Senad Gul, Marko Raković.

Počasni članovi: Alessandro Paparella, Saša Preradović, Ivan Vukanić, Slobodan Puzović, Milan Ružić.

UREDNICI RUBLIKA - KONSULTANTI

Kanarinci pesme: Aleksandar Arsić,

Kanarinci boje: Davor Skejić,

Kanarinci stasa: Duško Matošić,

Egzotične ptice: Alessandro Paparella, Vladimir Oparnica, Boris Dorbić, S. Kulić;

Ornitologija: Slobodan Puzović, Marko Raković, Milan Ružić, Stefan Zdravković;

Ptice Faune Evrope: Davor Skejić, Marjan Stanijev, Senad Gul;

Hibridi: Davor Skejić, Slobodan Kulić;

Tigrice (standardi, u boji): Dino Pocerco;

Papagaji: Slobodan Ivić, Grigoris Agelis;

Egzotični golubovi, grlice, golubići: Klaudia Kis, Srebro Miroslav, Slobodan Kulić;

Egzotične prepelice, jarebice, frankolini: Nikolas Gianopulos, Slobodan Kulić;

Stručni konsultant za sve ptice iz avikulture: Srđan Pejatović;

Prevod: Darko Nešić, prof., Slobodan Kulić;

Lektura i korektura: Šana Kulić, Ana Kulić, Maja Simonović.

Kontakt: mob: +381-64/994-1080, e-mail: exoticbirds.kulic@gmail.com,

slobodan.kulic@yahoo.com, web site: Exotic birds – Avi Kula

Naslovni foto: Panagiotis Vrannas - Rasvetljena sivo smeđa mutacija A.fischeri

Reč Urednika

Ljubitelji
ptica,
odgajivači,
drage kolege i
čitaoci,

pred Vama je prvi broj novog digitalnog časopisa iz oblasti avikulture i ornitologije.

Ovo je uopšte prvo izdanje ove vrste časopisa na teritoriji naše zemlje i okruženja. Baš zato, biće to mala otežavajuća okolnost, ali i stimulans, adrenalin i zadovoljstvo, jer nije lako, ali je lepo, biti prvi u bilo čemu. Naravno, treba prokrčiti put, napraviti stazu, doći do čitalaca, što je i do sada bio naš zadatak i cilj. Meni to liči na „deja vu“ nešto već viđeno i poznato, na nešto što sam već prolazio i uspešno došao do cilja. Bilo je to sa „Avi faunom“ kad sam od tvorca i prvog urednika, gospodina Saše Preradovića sa punim poverenjem dobio sva prava da preuzmem časopis, mada je on prvobitno ponuđen Savezu organizacija za zaštitu i odgoj ptica Jugoslavije, koji to nije prihvatio ne shvatajući njegov značaj i ulogu u avikulturi. Procenivši svoje mogućnosti, svoje znanje i iskustvo koje sam stekao objavivši, u tom trenutku već stotinak stručnih tekstova, odlučio sam da se otisnem u te vode. Punih 20 godina sam to, svi kažu, uspešno radio, sve do prošle godine kadka su se dogodile neke nemile stvari.

Danas sa žaljenjem konstatujem da je prošlo skoro dve godine od kad smo se poslednji put „videli“, odnosno godina i po od kad je nasilno prekinut kontinuitet u objavljivanju našeg časopisa „Avi fauna“, koji je sve nas sjedinjavao, združivao, obaveštavao, podučavao... Ali, evo kao feniks iz pepela, umesto „Avi faune“ „rodio se“ „Avi Kula“ za sada u digitalnom obliku.

Za kvalitet ne brinemo, imali smo ga i imaćemo ga u još većoj meri, jer smo iz godine u godinu dobijali sve veći broj vrlo stručnih saradnika. Videćete to bogatstvo tekstova i raznolikost autora već u ovom broju. Naravno, svi oni koje ste hvalili i bili prezadovoljni njihovim tekstovima biće i dalje vaši omiljeni tekstopisci i savetodavci, kao u „Avi fauni“. Proverenu ekipu, koja je svim srcem i punim kapacitetom znanja radila za vas, nećemo menjati. Svi oni su saglasni da nastave saradnju i u promenjenim okolnostima.

Umesto prethodnog sastava Uredivačkog odbora, od ovog broja imaćete prilike da upoznate sa delovanjem i rezultatima još bolje ekipe.

Situacija diktira da sada budemo izvan SOF-a, ali sa mnogo širim „dometom“ do čitalaca širom sveta. Naravno povremeno - ćemo objavljivati neka značajna dešavanja u SOF-u ali i u okolnim federacijama u zavisnosti od interesovanja čitalaca.

Planirana su dva elektronska izdanja: na srpskom i engleskom jeziku, najmanje dva puta godišnje. Ekipa ljudi, proverenih stručnjaka i prevodilaca, već uveliko deluje. Verujem da svi jedva čekaju novi početak, posebno oni najverniji čitaoci, koji me često kontaktiraju i pitaju za Avi faunu, koji su vrlo zabrinuti, s obzirom na aktuelnu situaciju za sudbinu časopisa ali i SOF-a i celokupne avikulture u našoj zemlji. Zbog mnogih od njih, povremeno ću se osvrnuti na aktuelna dešavanja kako bi i o tome imali pravu, istinitu, a ne iskrivljenu i montiranu sliku.

S obzirom da je ovaj časopis u suštini nastavak Avi faune, koja je od četvrtog broja moja intelektualna svojina kao glavnog i odgovornog urednika, ne omalovažavajući članove Uredivačkog obora, jer su to provereni stručnjaci iz ovih oblasti, misim da ovaj magazin kao i prethodni nose moj vrlo prepoznatljivi pečat, koji ćete i dalje imati prilike da vidite, koji nekima, na žalost smeta, ali to je uglavnom manjina koja je zalutala u avikulturi i uglavnom ne voli da čita i uči!

Da zavirimo u blisku budućnost.

Obaveštavam vas, na kraju, da će ovaj i sledeći primerak „Avi Kule“ dobiti potpuno besplatno svi pojedinačni članovi SOF-a koji su platili članarinu za 2019. i 2020. godinu. Jedini uslov je da se jave na oficijelnu e-mail adresu: exoticbirds.kulic@gmail.com slobodan.kulic@yahoo.com

Na ovaj način oni će postati članovi međunarodne grupe „Exotic birds - Kulic“, zajedno sa još 500 članova iz Srbije i inostranstva koji se prvi budu javili.

Kao članovi u ovoj međunarodnoj grupi, koja je već sada brojna, osim besplatnih primeraka digitalnog časopisa „Avi Kula“ moći ćete da uživate u brojnim stručnim člancima i informativnim tekstovima objavljenim na mom web sajtu, koji su namenjeni posetiocima sajta, ali i onima koji su namenjeni samo Vama. Takođe, moći ćete na lični zahtev da besplatno dobijete COM/OMJ Standarde za razne vrste ptica sa stručnim komentarima, da dobijate odgovore na sva postavljena pitanja, da čitate najzanimljivija i najčešća pitanja i iskustva drugih članova Grupe, da učestvujete u zanimljivim akcijama koje se planiraju i slično. Bliže informacije o tome možete videti i pročitati na nedavno postavljenom web sajtu www.exoticbirds-kulic.com

Uživajte u svim lepotama koje Vam pružaju avikultura i ornitologija, naše ptice i druženja!

Iskreno, vaš Slobodan Kulic

CONFEDERATION ORNITHOLOGIQUE
MONDIAL

NOVE RASE I MUTACIJE

SVETSKI ŠAMPIONAT 2020,
MATOSINHOS, PORTUGAL

Matosinhos (P) 22. januara 2020

- **SALENTINO** glatkoglavi poziturni kanarinac (priznanje je zatražila Italija) uspešno je prepoznat, predlog je definitivno prihvaćen. Izložbene klase moraju biti određene.

- **BENACUS** glatkoglavi pozitivni kanarinac (priznanje zatražila Italija) Ptice su postigle minimalni rezultat potreban za drugu godinu, pa je postupak za ovu novu pasminu primljen na treće i konačno završno testiranje sledeće godine.

- **LONDON FANCY** glatkoglavi poziturni kanarinac (priznanje zatražila Velika Britanija) Ptice su postigle minimalni rezultat potreban za drugu godinu, pa je postupak za ovu rasu prihvaćen za treće testiranje sledeće godine.

- **PERSIJSKI RASMI** kanarinac stasa (priznanje je zatražio Iran) Ptice su postigle minimalni rezultat potreban za prvu godinu, pa je postupak za ovu novu rasu dozvoljen za narednu godinu.

- **KANARICI BOJE "PERLA"** (priznanje zatražila Italija) Napomena: Preporučljivo je da COM Italija podnese: novi zahtjev sa standardom ove mutacije, rezultatima parenja i novim fotografijama do 30. juna 2021. kako bi se ekspozitni mogli analizirati na Tehničkom kongresu 2022. godine.

- **KANARINAC PESME SLAVUJAR** (zajedničko priznanje su zatražile Rumunija i Srbija u zajedničkom projektu) je uspešno prepoznat i definitivno je prihvaćen, Izložbene klase moraju biti određene.

- **MAĐARSKA DILUT MUTACIJA GULD AMADINA** (priznanje zatražila Mađarska) mutacija je uspešno prepoznata, predlog je definitivno prihvaćen. Izložbene klase moraju biti određene.

- **CRVENOGLAVA AMADINA** (*Amadina erythrocephala*) OMJ je predložio prepoznavanje mutacija: smeđa, siva, pastelna i žutoglava,, koje već imaju standard. Izložbene klase moraju biti određene.

- **BRADATA AMADINA** (*Poephila cincta*) **SIVA MUTACIJA** – Prepoznavanje mutacije predloženo od strane OMJ, već postoji standard. Klase moraju biti određene.

Sekretar OMJ Alessandro Paparella

OVU ODLUKU JE RATIFIKOVAO
BOD DIREKTORA COM 26. MAJA
2020.

U OVOM I NAREDNIM BROJEVIMA ČASOPISA "AVI KULA" BIĆE PREDSTAVLJENE SVE NOVE RASE I MUTACIJE U POSTUPKU PREPOZNAVANJA

DRAGI LJUBITELJI KANARINACA I NJIHOVIH PESAMA,

obaveštavamo vas da je 25. januara 2020. godine, na 58. Svetskom ornitološkom šampionatu, koji je održan u Matosinhosu u Portugalu, u okeanskoj luci Porto, u prekrasnom i velikom izložbenom prostoru „Exponor“ nakon poslednje prezentacije naše nove rase, kao i nakon takmičenja i ocenjivanja, na kraju proglašenja prvaka, naš „Slavujar“ proglašen novom priznatom COM/OMJ izložbenom klasom kanarinaca pesme i da će, nadamo se, od sledeće godine, u Valenciji - Španija, biti izloženi u okviru nove takmičarske Sekcije COM/OMJ označene kao C-3!

Lično, kao aktivni učesnik ovog dugog procesa, zahvaljujem svim zaslužnim učesnicima u procesu stvaranja i prepoznavanja ove rase kanarinaca pesme i čestitam im na ovom velikom uspehu - poduhvatu!

To bi bilo ponosno za pionire u stvaranju ove rase - Aleksandra Didića, Borivoja Bidžića - Bidže, Jovana Jovanovića - Sundera, Bore Petrovića, Aleksandra Pavlovića - Ace Šopa ..., koji nažalost više nisu među nama, kao i sve one koji su tokom proteklih 70 godina direktno ili indirektno učestvovali u stvaranju i oblikovanju ove rase i tako stvorili sve uslove za njeno prepoznavanje, što se sada dogodilo na radost svih nas!!!

Iz mnogih tekstova - članaka Slobodana Kulića, svi zainteresovani ljudi

u svetu su saznali za ovu našu rasu čitajući tekstove na raznim jezicima objavljene u mnogim svetskim časopisima za ljubitelje i uzgajivače ptica, od Argentine i Brazila do Francuske, Hrvatske i Srbije! Neke od ovih tekstova možete videti i pročitati u ovom broju „Avi Kula“ i na web stranici: www.exoticbirds-kulic.com ???

Takođe, iz članka o istoriji na ovoj veb stranici možete saznati sve detalje koji su poput kockica stvorili mozaik ovog velikog svetskog uspeha srpskog ptičarstva! Samo napred u novom uspehu, poštovani odgajivači ove rase sa jedinstvenom i specifičnom pesmom koja neodoljivo podseća na pesmu običnog slavuja (*Luscinia megarhynchos*)!

Slobodan Kulić

SRPSKI PEVAČ - SLAVUJAR

Počeci stvaranja ove rase
kanarinaca pesme

Ranih pedesetih godina prošlog veka u jugoistočnoj Srbiji kod nekoliko odgajivača kanarinaca sa zvonkom pesmom divnog tonaliteta, koji su međusobno sarađivali i družili se, rodila se neobična ideja da bi njihovi kanarinci mogli da pevaju vrlo efektne i prepoznatljive ture, odnosno glasove ili melodije **slavuja** *Luscinia megarhynchos*, koji je od uvek, u ovom kraju, važio za kralja ptičje pesme.

„Pioniri” u ovom „poslu” bili su **Aleksandar Didić** i **Borivoje Bidžić - Bidža** iz Vlasotinca, ali i **Jovan Jovanović - Sunder** iz Vranja, a nešto kasnije i **Aleksandar Pavlović - Aca Šop** iz Leskovca.

Doduše, ova ideja imala je i svog preteču **Boru Petrovića** iz Beograda, koji je samostalno krenuo putem stvaranja slavujara još 1950. godine. O ovom čoveku i njegovom radu i entuzijazmu i sam **Aleksandar Didić** je više puta govorio i predstavljao ga kao svog učitelja još od 1953. godine, kada su se upoznali i započeli saradnju!

Ovim entuzijastima i zaljubljenicima u pesmu kanarinaca ova ideja se činila ostvarljivom, pa su odlučili da svoje znanje i umeće u odabiru i selekciji kvalitetnih kanarinaca – pevača posvete ovoj ideji. Procenili su da je to manje zahtevan poduhvat od alternative da se sa uspehom gaje slavuji kao zahtevne ptice, mekoljunci i da se istovremeno od njih dobije konstantno pevanje tokom čitave godine, suprotno njihovom prirodnom nagonu za pevanjem, koje je traje nepuna dva meseca i to samo s proleća, od kraja aprila do sredine juna, u vreme privlačenja ženki, odabira mesta i sviranja gnezda i parenja.

Da li su bili u pravu, odabrali pravi put i kako je sve to teklo, danas, posle 70 godina, možemo analizirati i zaključiti, mi koji smo svedoci njihovog uspeha na kraju tog dugogodišnjeg višegeneracijskog upornog rada na ovom neizvesnom putu do konačnog priznanja koje se dogodilo ove

godine 25. januara na Kongresu COM i OMJ, na svetskom šampionatu u Matosinhosu u Portugaliji.

Ali nije sve to teklo jednostavno i bez problema.

Ovi entuzijasti u početku su na različite načine pokušavali da to ostvare. Najpre su pokušavali da svojim kanarincima nametnu pesmu slavuja tako što su prilagođavali period sazrevanja svojih mladih kanarinaca i učenja pesama periodu kad slavuj intenzivno peva u prirodi!

pevači. Govorili su da su to najčešće mužjaci slavuja koji su živeli u šumama u blizini potoka i to njegovih najlučnijih terena sa izraženim žuborom, koji je, kako su govorili, podsticao stvaranje bogatstva tonova u njihovoj pesmi.

Međutim, osim uživanja u noćnim pesmama kvalitetnih slavuja izostali su očekivani rezultati. Taktika se morala menjati i moralo se naći nešto što bi dovelo do cilja! Pala je odluka da se upotrebi raspoloživa tehnika u cilju postizanja rezulta-

ta. Ali tehnika toga doba bila je glomazna i nezgrapna, teško pokretljiva i svodila se samo na tada dostupne, ali i vrlo retke i skupe magnetofone, tzv. trakaše. To je bilo jedino dostupno sredstvo da se zabeleži zvuk i to sa teškom mukom! Odlučujući i u isto vreme ograničavajući faktori bili su izbor mesta, eliminisanje nepoželjnih zvukova i dužina produžnih kablova i njihovo razvlačenje, jer je ta tehnika „radila“ isključivo na struju napona 220 volti. Tek znatno kasnije je bilo onih na baterije. Uz to, prava je muka bila pronaći dobre slavuje u blizini naselja odakle bi se mogla dobiti struja.

Zbog svih ovih napora, prava radost je bila kad bi se snimili željeni tonovi, ture, pesme... ali je tek tada nastupao tegobni dalji rad – kako naći najbolji način i privoleti kanarinca da prihvate željene „pes-

me“? Lutalo se od zamračivanja i „usporavanja“ trake do ukupnog vremena školovanja, dnevnog ritma i rasporeda i dužine slušanja „nastave“

ptice ljubimci

VLASOTINCE

ŠKOLA ZA KANARINCE

Borivoje Bidžić (61), berberin, i Aleksandar Didić (63), jorgandžija, oboje iz Vlasotince, spadaju u red najpoznatijih i najpopularnijih odgajivača kanarinaca – slavuja u Jugoslaviji.

Ovim poslom, koji je više nego pasija, godinama se veoma uspešno bave, unoseći veliku ljubav i izuzetnu pažnju prema pticama. Najviše slobodnog vremena njima posvete.

Kanarinici, koje odgajaju po vlastitoj „recepturi“, veoma su cenjeni među ptičarima u zemlji. Nalaze se u Nišu, Leskovcu, Škopru, Kumanovu, Beogradu, Subotici, Novom Sadu, Pančevu, Zagrebu, Sarajevu i drugim mestima. Prodati su ljubiteljima ptica u Bugarskoj, Grčkoj, Turskoj i još nekim zemljama. Kanarinice u Vlasotincu kupio je svojevremeno i ambasador Indonezije u Jugoslaviji.

— Počeo sam s golubovima, a posle toga sam kupio kanarinca i čuvao ga 12 godina. Lepo je pevao. Umišlo, tiho. Bilo je neumoran. Tako sam zavoleo pticu i ta ljubav neprekidno traje decenijama. Svoje ljubimce sam, u kavezima, noću nosio u šumu da slušaju pesmu slavuja i uče. Rodbina i prijatelji su se iščuvavali mojom pasijom, ali se na „prozivke“ nisam obazirao. Gledao sam svoj posao — objašnjava Borivoje Bidžić.

Zatim smo ga u berbernici, u glavnoj vlasotinačkoj ulici. U jednoj minijaturnoj prostoriji, čistoj kao šumski izvor, poslovaše je oko mušterija i govorio o pticama i ljubavi koji gaji prema njima. Iz susednog odeljenja, nadičkanog kavezima, dopire pesma kanarinaca — slavuja. Čak i upućeniji teško će poverovati da to pevaju kanarinici. Pesme su im neobične, milozvučne i čudesno lepe. Slušajući nesvakidašnji ptičji nor, stiče se utisak da se nalazite u šumi, u raspevanom gaju gde se pevaoce nadmeću u pesmi.

— Svakog proleća kada se ptice oglašaju, ja i moj drug Aleksandar Didić, opremljeni magnetofonima, dolazimo u šumu, „u stranu“, kraj Vlasine i slušamo po slavuja. Uđimo u magnetofon i snimamo pesmu. Posle toga sa trake „vadimo“ ono što je najbolje, najlepše i prenosimo na drugi magnetofon. Tako sređene „kompozicije“ očišćene od šumova, koristimo za „školovanje“ kanarinaca. Pesmu uče sa magnetofonskih traka — kaže Didić, naglašavajući da njegovi prijatelji „voze limuzine, a on kupuje magnetofone“.

Ne može svaki kanarinac u „školu“. To pravo stiču samo oni koji pokažu izvanredan sluh i koji hvataju pesmu sa magnetofonske trake. Selekcija je stroga, rigorozna. Vodi se računa o poretku i parenju ptica, čuvaju se samo odabrani primerci i oni koriste za razmnožavanje. Na taj način Bidžić i Didić su stvorili izuzetan matičnjak na kome im mogu pozavideti i najpopularniji odgajivači ptica u svetu.

— Godišnje snimimo na magnetofonske traci po stotinu i više pesama slavuja. Na prvi pogled kao da se ne razlikuje pesma od pesme, ali je to varka. Sa malo pažnje vidi se bogatstvo ptičjeg goja, raznovrsnost repertoara i lepota glasa kome nema ravnja. Pre nekoliko godina predstavnik preduzeća „Jugoton“ hteli su da otkupe naše trake sa snimljenim pesmama slavuja i prenesu ih na ploču. Nismo se složili ni ja, niti moj drug Bidžić. Nismo pristali ni za kakav novac. To se ne prodaje, to nema cenu — iznosi „tajnu“ Aleksandar Didić.

Objašnjava da pesma slavuja traje relativno kratko. Počinje oko 15. aprila i završava krajem juna. Za to vreme, on i Bidžić, tumačujući vlastotinačkim šumama i širinju, brižljivo odabirajući ono što je najlepše, najvrednije. Za taj posao oni imaju istančan sluh i ukus i ništa im ne može promaći neopaženo.

— Školovanje mladunaca počinje mesec dana posle se odvoje od majke. Slušaju samo pesme sa trake. To traje sve dok ne počnu da pevaju. Učenje je svakog dana, tri do četiri sata neprekidno. Traka mora da radi, da se vrti. Tako najmanje šest meseci, nekad i duže. Tek tada se može reći da je kanarinac savladao nastavu i da je dobar pevač — kaže Didić.

Dok traje školovanje mlade ptice ne smeju da čuju pesmu svojih roditelja. Magnetofoni za ove svrhe moraju biti besprekorno precizni, a snimci čisti kao suza. U suprotnom, školovanje ptica neće dati najbolje rezultate. Bidžić kaže da ima bezbroj magnetofonskih traka sa snimljenim pesmama slavuja. Ljubomorno ih čuva i one predstavljaju svojevrsni raritet. Sličnom fonotekom raspolaže i Didić. Bez pretiranja se može reći da njih dvojica poseduju je dinstveno bogatstvo i da se takvim zbirkama retko ko može pohvaliti u Jugoslaviji.

Bidžić dodaje da je godišnje uspevao da „iskoluje“ 40 i više kanarinaca — slavuja. U svom jatu imao je već 200 ptica i sa uspešnom vršio njihovu selekciju, zadržavajući samo najbolje i najuspešnije primerke. Tako postupi i Didić. Njih dvojica, nerazdvojni drugova, međusobno se ispomažu i stiču nova znanja iz te oblasti. Zahvaljujući tome, postali su najpoznatiji odgajivači kanarinaca — slavuja u zemlji.

— Prva zrna u tom poslu stekao sam od Bore Petrovića iz Beograda (Zahumska br. 7). Poznajem ga od 1953. godine. Još tada je, koristeći se priručnim sredstvima, učio kanarinca pevanju. Sa pažnjom i znanjem sam ga posmatrao i on me uveo u tajne, savetujući da pticu treba, pre svega, voleti. Mislim da je Petrović jedan od najzaslužnijih u pogledu selekcije kanarinaca — slavuja. Rodonačelnik je školovanje ovih ljubimaca — kaže Didić, dodajući da je taj posao složen i težak, ali zahvalan.

Najveća je nagrada kada kanarinac, a to mogu samo najbolji primerci, da savlada i otpeva 20 i više „tura“ sa trake.

Tekst Vlasta Veljković. Snimci: Dejan Veljković

Aleksandar Didić s ljubimcima

Borivoje Bidžić u školi za kanarinice

16. NOVEMBAR 1990. — 59

Aleksandar Didić i Borivoje Bidžić bili su prvi i pravi realizatori ove ideje, koji su ujedno imali najviše uspeha u školovanju kanarinaca i najbolje pevače u tom periodu.

Jovan Jovanović – Sunder je bio, nekako „stručni“ deo ekipe. On se više bavio selekcijom ptica i nalazio je mogućnosti kako da ukrštanjima sa drugim rasama kanarinaca pesme poboljša glasovne mogućnosti i stvori kanarinca koji bi mogli da prihvate i reprodukuju pesmu slavujara.

Ali, uz to ga je zanimalo i poboljšanje njihovog izgleda. Kažu da je bio čuven po predivnim, krupnim ćubastim kanarincima, naročito plavo belim i belim sa tamnom ćubom, a takvih danas slavujara po izgledu nažalost nema.

Prva osnova za stvaranje srpskih slavujara bili su zvončari, zvonaši, odnosno brzozvonaši i tzv. trileri. To su bile ptice solidnog ali brzog kanarinskog peva uglavnom žute, bele boje ali i šarenih kombinacija boja. Zbog izgleda koji je u ovom kraju bio tražen, korišćeni su i nemački ćubasti kanarinci ali ne izložbenog tipa i standardnih boja već šareni i najčešće žuti i beli, vrlo često sa kontrastnim melaninskim, mramorastim, meliranim ćubama.

Međutim, zbog postavljenog cilja koji se prvenstveno odnosio na pesmu, stalno su birane ptice koje najbolje prihvataju i zadovoljavajuće ispevavaju pesmu slavujara i imaju tiši glas. U cilju poboljšanja takvih osobina, kada su između 70-tih i 80-tih bili dostupniji malinoi, došlo se na ideju da se kanarinci sa zvonastom i zvonkom pesmom ukrštaju sa njima, ali ne u velikoj meri. Kažu da su se najbolje pokazali oni koji su imali jednu osminu do jedne šesnaestine „krvi“ malinoa. To je znatno poboljšalo dubinu glasa i povećalo mogućnost za otpevavanje komplikovanih slavujskih tura.

Osim malinoa, u manjoj meri ubacivani su i roleri radi smanjenja glasnosti i dobijanja željene dubine pesme. Kažu da je u tome jedan od pionira opet bio „genetičar“ **Jovan Jovanović – Sunder**.

Treba reći i to da je u mnogo kasnijem periodu, krajem prošlog veka tim pravcem išao i čuveni neurohirurg iz Niša, bivši predsednik društva „Gaj“ dr **Budimir Petrović**, koji je imao fantastične slavujare, koji su po dubini glasa bili slični rolerima, a po izgledu su bili gotovo isključivo žuto-zelene boje i samo po koji plavo-bele.

Autor fotografija kanarinaca SLAVUJARA
dr Slobodan Ivić

U tom, nešto kasnijem, periodu se povećavaju „apetiti“ odgajivača ove rase pa se počinje i sa ubacivanjem tura šumske ševe, prepelice, kosa, drozda i vuge, što je dalo određeni šmek i raznovrsnost ukupnoj pesmi.

Što se eksterijera tiče treba napomenuti i ovo - sve početne ptice od kojih su stvarani slavujari su bili bez ikakvog faktora crvene boje i taj trend je zadržan do danas.

Kanarinci slavujari su temperamentne, živahne ptice, nešto krupnije od kanarinaca boje sa dužinom 14-16 cm. Dok pevaju telo drže pod uglom od 45 stepeni. Treba reći i to da su odlični roditelji.

NOVIJA ISTORIJA OVE RASE

Na poziv predsednika društva „Bagdala“ iz Kruševca **dr Saše Ržanić-nina** 24. juna 2000.godine sazvana je **Osnivačka konferencija** za stvaranje nove rase kanarinaca pesme SRPSKI PEVAČ SLAVUJAR, odnosno Sekcije ove rase u okviru Saveza.

Pozivu na sastanak su se odazvala i time uveličala ovaj susret i dala na značaju ove ideje sledeća društva: „Slavuj“ – Beograd, „Gaj“ – Niš, „Kolibri“ – Leskovac, „Slavuj“ – Kragujevac, „Kraguj“ – Kragujevac, Društvo Subotica, „Oaza“ – Paraćin, „Ševa“ – Čuprija, „Ćuran“ – Jagodina, „Carić“ – Užice i „Bagdala“ – Kruševac.

Sastanku su prisustvovali predsednik Saveza organizacija za zaštitu i odgoj ptica Jugoslavije gospodin **Pajo Tumbas** i predsednik Sudijske organizacije Saveza gospodin **Slobodan Kulić**.

Na dnevnom redu bile su sledeće teme: imenovanje radnog predsedništva, Standardizacija i naziv rase, Razmatranje i usvajanje predloženih pravilnika, pesma i nazivi tura kod ove rase nametnute pesme, predloga kandidata za ocenjivače i kandidata za polaganje sudijskog ispita, kao i propozicije i kalendar izložbi i takmičenja.

Zvanična istorija u pravcu priznavanja rase je od tada krenula!

Prvo što je urađeno je izbor radnog predsedništva: predsednik **Branišlav Karajović** („Bagdala“ – Kruševac) i članovi: **Ljubiša Janićijević** („Gaj“ – Niš), **Pajo Tumbas** (Subotica), **Slobodan Kulić** (Leskovac) i **Nebojša Ilić** („Ševa“ – Čuprija).

Za naziv rase bilo je nekoliko predloga, ali je na kraju jednoglasno usvojen naziv **„Srpski pevač – SLAVUJAR“**.

U vezi **Standardizacije** formirana je **tročlana komisija** u sastavu: **Dragan Janjić** („Bagdala“ – Kruševac), **Slobodan Kulić** (Leskovac) i **Ljubiša Janićijević** („Gaj“ – Niš). Zadatak komisije bio je da u roku od 60 dana urade **Predlog Standarda** i pošalju Društvima na razmatranje. Radna verzija Predloga Standarda je urađena, ali je Standard usvojen znatno kasnije.

Posle duže diskusije i različitih predloga jednoglasno je usvojen **Predlog Pravilnika za ocenjivanje kanarinaca sa nametnutom pesmom Srpski pevač „SLAVUJAR“** čiji je naziv predložio gospodin **Kulić**.

Usvojena je i **prva ocenska lista** sa **26 slavujskih tura** i neograničenim brojem tzv. slobodnih tura, s tim što pesma Srpskog pevača – Slavujara treba da sadrži najmanje 70% slavujskih tura i do 30% tura drugih ptica. Predlog je usvojen jednoglasno. Treba reći da je usvajanju ocenske liste prethodila duga i konstruktivna diskusija sa različitim stručnim i obrazloženim predlozima koji su uticali na konačnu odluku. U najvećoj meri učesnici diskusije i predlagači bili su gospodin **Željko Aleksić „Carić“** – Užice, OMJ sudija za Malino kanarinca, **Rade Janjić**, „Ševa“ – Čuprija i predstavnici društva „Gaj“ – Niš.

Gospodin **Nebojša Ilić** predložio je da se napravi jedna jedinstvena kasete sa snimljenim turama i da se podeli društvima, kako bi se svi takmičili pod istim uslovima. Kasete treba da sadrži sve usvojene ture. To bi u stvari bio **ZVUČNI** odnosno **FONETSKI STANDARD**.

Slobodan Kulić je predložio da se odredi Komisija koja će uraditi fonetski material (formiranje trake). Određena je Komisija u sastavu: **Nebojša Ilić, Radomir Janjić, Životije Arandžević, Mirko Miladinović, Ljubiša Janićević, Živorad Petrović, i Milutin Jovanović.**

Predlog Pravilnika o organizaciji i takmičenju kanarinaca sa nametnutom pesmom usvojen je uz manje izmene koje su predložene tokom diskusije, a odnosile su se pre svega na veličinu kaveza i sastav ocenjivača na takmičenjima.

Predlog Pravilnika o nagrađivanju na takmičenjima, kao i **Predlog Pravilnika o veličini prstena** usvojeni su jednoglasno.

Za rukovodstvo **Sekcije Srpski pevač SLAVUJAR** jednoglasno su izabrani: gospodin **Branislav Karajović – predsednik** i gospodin **Rade Jovanović – sekretar.**

Za **predsednika Ocenjivača** izabran je gospodin **Aleksandar Didić**, koji je u obavezi da u roku od 10 dana odredi predsednika i sekretara.

Oformljena je i Komisija za izradu normativnih akata u sastavu: **Branislav Karajović, Slobodan Stojanović i Slobodan Kulić.**

Predlog kandidata za ocenjivače: Svako zainteresovano društvo treba što pre da dostavi predsedniku ocenjivača **Aleksandru Didiću** predlog svojih kandidata za ocenjivače, a **Aleksandar Didić** je bio u obavezi, da na osnovu predloga, u roku od mesec dana sačini spisak od 8 sudija ocenjivača.

Odlučeno je da ocenjivači praktični deo ispita polažu ocenjivanjem na takmičenjima, a teoretski u roku od godinu dana. Pitanja iz teoretskog dela sastaviće predsednik **Aleksandar Didić** sa saradnicima. Dogovoreno je da se svake godine napravi kalendar takmičenja, s tim da se termini ne podudaraju.

 OCENSKA LISTA ZA KANARINCE PESME "SRPSKI PEVAČ - SLAVUJAR" 						
Ime i prezime _____ Kavez broj _____		Matični broj: _____ Broj prstena _____				
TEJKE TURE	me-me	6-10				
	dupli žabac	6-10				
	skrnjav	6-10				
	putpudajka	6-10				
	skukiden	6-10				
	kiokot	6-10				
POLU TEJKE TURE	hu-hu	4-8				
	grebanje	4-8				
	voć-voć	4-8				
	kvas-kvas	4-8				
	cvoget	4-8				
	eho	4-8				
SREDNJE TURE	kvocanje	4-8				
	kućice	3-6				
	kuća-kuća	3-6				
	brboć	3-6				
	vigu-vigu	3-6				
	vodahi	3-6				
LAKE TURE	vrlivrt	3-6				
	čuran (1,2)	3-6				
	svirke slavuja	2-5				
	kuća-kuća (kući-kući) (kulji-kulji)	2-5				
	vuj-vuj	2-5				
	ido (iho)	2-5				
SLOBODNE TURE	skiju	2-5				
	čvr-čvr	2-5				
		3-7				
		3-7				
		3-7				
		3-7				
		3-7				
		3-7				
		3-7				
SLOBODAN UTISAK OCENJIVAČA 3X (1-3)						
Negativni poeni za kanarinske ture		-3 do -10				
UKUPNO POENA						
UKUPNO POENA KOLEKCIJA						
NAPOMENA: minimum 70% slavujskih tura sa ocenske liste, a do 30% ostalih slavujskih tura i tura drugih ptica. Kanarinci sa greškom se diskvalifikuju.						
MESTO I DATUM		Sudije:				
		1. _____				
		2. _____				
		3. _____				

Sva prisutna društva pojedinačnim izjašnjavanjem pristupila su Sekciji – Srpski pevač "Slavujar" u okviru Saveza za zaštitu i odgoj ptica Jugoslavije uz obavezu da izaberu predsednike Sekcija u svojim udruženjima.

Pesma slavujara podeljena je u dva dela: **obavezni i slobodni**.

U obaveznom delu nalazi se 26 tura (melodija) koje potiču od pesme slavuja. One su podeljene u četiri kategorije: **teške, poluteške, srednje i lake**.

Slobodnim turama pripadaju ostale melodije slavujeve pesme koje nisu u obaveznom delu i ture – melodije drugih ptica pevačica, prvenstveno ševe, kosa, drozda, vuge i drugih ptica. Pravilo je, kako je već istaknuto, da u ukupnom zbiru poena odnos tura iz obaveznog dela i tura iz slobodnog dela bude 70% prema 30%.

Takmičenje ove rase određena su pravilnicima. Po toj regulativi ovi pevači se mogu takmičiti u **šest kategorija: pojedinačno - mlade ptice** (izležene u toj takmičarskoj godini), **stare ptice** (izležene prethodne ili ranijih godina), **parovi** (od dve ptice) u kategoriji mladih i starih ptica i **kolekcije** (od četiri ptice) u kategoriji mladih i starih ptica. Ptice ocenjuje najmanje dvojica sudija – ocenjivača, koji su, po pravilu, iz različitih mesta. Pojedinačno i u paru ocenjivanje traje **15 minuta**, dok se kolekcije ocenjuju **30 minuta**. Rastojanje između sudija i ptica je od 1,20 do 1,50 metara.

U kategoriji mladih ptica, Slavujar može imati jednu kanarinsku turu, za koju dobija negativne poene, a u kategoriji starih ptica dve kanarinske ture. Ptice sa neželjenim turama (civka, čapka...) se diskvalifikuju kao i ptice sa većim brojem kanarinskih tura od propisanog. U ukupan zbir poena koje ptica osvoji ulaze i poeni za opšti utisak, koji ptica ostavlja na sudije svojom interpertacijom, bojom glasa, brojem tura i drugo.

COF

СРПСКА
ОРНИТОЛОШКА ФЕДЕРАЦИЈА

OCENSKA LISTA ZA KANARINCE
"SRPSKI PEVAČ – SLAVUJAR"

COCOF

IME I PREZIME _____ KAVEZ br. _____

BOJA PTICE _____ BROJ ALKE _____

TEŠKE TURE	DUPLA ŽABA	5 - 10				
	PUTPUDAJKA					
	SKRNJAV					
	SKUKIDENT					
	EHO					
POLUTEŠKE TURE	ME - ME	3 - 8				
	KUŽA - KUŽU					
	VOĐAJHI					
	VOČ - VOČ					
	KVOCANJE					
SREDNJE TURE	GREBANJE	3 - 6				
	CVOGET					
	BRBOČ					
	KAKLIDŽI					
	VIGU - VIGU					
LAKE TURE	VRLIVRLI VRT	2 - 5				
	ČIGAS					
	OPŽIŽI					
	PLIBLIC					
	HU - HU, ČU - ČU					
SLOBODNE TURE	SVIRKA SLAVUJA	2 - 5				
	KUČA - KUČA					
	SKIJU					
	IDO - IDO					
	VUJ - VUJ, VIT - VIT					
	ČVR - ČVR	2 - 5				
	UTISAK SUDIJE	1 - 10				
	NEGATIVNI POENI	-1 - 10				
	HARMONIJA: Par	1 - 5				
	Kolekcija	1 - 10				
	UKUPNO POENA					
	UKUPNO POENA (PAR,KOLEKCIJA)					

NAPOMENA:

ODNOS 70% - 30% . Minimum 70% obaveznih tura, a maksimum 30% slobodnih tura.

MESTO I DATUM:

SUDIJE:

Važeća ocenska lista za Slavujare

Jedan od osnovnih dokumenata je matična knjiga evidencije koju popunjava svaki odgajivač, a predaje se Sekciji Saveza pre prvog takmičenja u tekućoj godini, što je jedan od uslova da bi mogao da se takmiči te godine, odnosno te sezone. U matičnu knjigu, za svaku kalendarsku godinu posebno, upisuju se izležene ptice sa brojem prstena, boja i brojevi prstenova roditelja. Ptice koje nisu upisane u matičnu knjigu evidencije nemaju pravo nastupa na takmičenjima ni u jednoj kategoriji.

Posle formiranja Sekcije slavujara, već sledeće, 2001. godine pojavljuju se ptice na Državnom šampionatu. Dodeljena im je posebna Sekcija pod nazivom "Sekcija S".

Ono što je vrlo interesantno na izložbama, odnosno takmičenjima, a rezultat je savremene tehnologije, svakako je praćenje procesa takmičenja, pevanja exponata i ocenjivanja preko video bima, odnosno TV video prenosa. To se pokazalo kao odlična mogućnost za edukaciju i razmenu mišljenja, iskustava odgajivača i takmičara, kao i za korisne komentare kvaliteta ispevavanja i unapređenja kvaliteta određenih tura.

Samo dve godine posle sastavljanja spiska kandidata za sudije – osenjiivače ove rase, 2003. organizovan je ispit i zvanje prvih sudija stiču pripravnici: **Branislav Karajović, Milovan Stojadinović i Životije Arandelić**. Mnogo godina kasnije dobili smo još dvojicu sudija: 2017. **Radmila Desivojevića** i 2019. **Aleksandra Kostadinovića**.

U Srbiji se ustalila praksa da se svake godine održi 5-8 takmičenja društava i takmičenje u okviru državnog šampionata, kao najviši rang takmičenja.

Od 2005. godine na osnovu međusobne saradnje dva Saveza, sa takmičenjima slavujara počinje i Makedonska federacija. Oni su u potpunosti prihvatili pisani i fonetski Standard, ocensku listu i sve pravilnike vezane za ovu rasu kanarinaca pesme.

Mnogo kasnije, 2011. godine, preko svoje federacije uključuju se i odgajivači Slavujara iz Rumunije, koji su takođe prihvatili sve što je do tada uradila Sekcija Slavujara i tvorci ove rase pre njenog formiranja.

Sa saradnjom ove tri federacije, ali i pridruženih federacija iz Bosne i Hercegovine i Albanije, krenula je pojačana aktivnost i zainteresovanost ali i povećanje brojnosti odgajivača takmičarskih ptica. To je rezultiralo međunarodnim takmičenjima u Srbiji, Makedoniji i Rumuniji i organizovanjem Balkanskih šampionata.

POSTUPAK PREPOZNAVANJA I PRIZNAVANJA NAŠE RASE

Posle međusobnog dogovora 2016. godine podneta je molba COM/OMJ za priznavanje nove rase, pa je Srpski pevač Slavujar ušao u proceduru oficijelnog priznavanja rase.

Molbu je podnela rumunska federacija AOR, jer je procenjeno da je to u interesu rase, pošto je Rumunija članica Evropske unije, pa nije bilo prepreka za transport eksponata.

Brzo posle oficijelne prijave stigao je poziv za OMJ Tehnički Kongres u Cerviji od 16. do 18. septembra 2016. godine sa dnevnim redom za OMJ ekspertske sastanak sekcija A, B i C na kom je bila tačka dnevnog reda "Rumunski pevač". To je bio neopisivi šok za sve nas!

Prvo izlaganje i takmičenje trebalo je da se održi na svetskom šampionatu u Almeriji, u Španiji, 2017. godine, ali ono nije zvanično priznato jer je bilo izloženo samo 8 eksponata odgajivača iz Rumunije i ono što je daleko važnije - došlo do eskaliranja problema koje je svojom prijavom napravila Rumunska federacija. Naime, oni su našu rasu prijavili kao **Rumunski kanarinac pesme "Slavujar" – Romanian song canary "Slavujar"**. Bio je to vrlo nečastan čin, pokušaj podvale koji je između ostalog sadržavao i rumunsku ocensku listu, koja je u stvari prepisana i preslikana naša

ocenska lista sa svim pojedinačnim nazivima tura na srpskom jeziku, a jedino se razlikovala u tome što su umesto naših obeležja SOF-a Sudijske organizacije stavljena obeležja rumunske federacije i njene Sudijske organizacije???

rešio. U tome ga je odmah podržao predsednik sekcije za kanarince boje gospodin **Piter Joris**, ali i predsednik COM-a **Carlos Fernando Ramoa** koji je imao sluha za ovaj problem i veliku želju da se reši. Na našoj strani bili su i predsednik COM - ađutant **Bernar-**

dino Ives Valero i blagajnik COM **Christian Lemee**. Od gospodina **Roberta Rosija**, predsednika OMJ nismo bili podržani na pravi način. Kriza i problem su nastavili da egzistiraju, pa je još jednom **Slobodan Kulić** morao ponovo da istakne ovaj problem na sastanku Borda direktora jula 2017. u **Varaderu** na **Kubi** i predloži posebnu tačku dnevnog reda. Zadatak gospodina **Slobodana Kulića**, potpredsednika COM bio je da reši sve dileme oko nastanka, istorijata, naziva, ocenske liste, tehnike ocenjivanja i početka i učestalosti organizovanja takmičenja, pre svega u Srbiji, na samom početku od 80-tih godina prošlog veka, dakle pre četrdeset godina, što je on uspešno učinio!

Za tu priliku smo se dobro spremili, zahvaljujući angažovanju svih zainteresovanih odgajivača i su-

dija za Slavujare, među kojima se najviše istakao sudija gosp. **Milovan Stojadinović**. Pripremljen je za svakog člana Borda direktora COM-a i Izvršnog odbora OMJ dokazni materijal sačinjen od facikle sa fotokopijama ocenskih listi, popisa takmičara, plasmana, kao i novinskih tekstova i čla-

FICHE D'ARBITRAGE CANARI DE CHANT		SLAVUJAR	
Nom et prenomé		Cage numero	
Couleur		Numero de l'anneau	
Tours difficiles	Me-Me	5 - 10	
	Dupli žabac	5 - 10	
	Skrnjac	5 - 10	
	Putpudajka	5 - 10	
	Skukiden	5 - 10	
Tours demi-difficiles	Eho	5 - 10	
	Kuža-Kuža	3 - 8	
	Grebanje	3 - 8	
	Voč-Voč	3 - 8	
	Brboč	3 - 8	
	Cvoget	3 - 8	
	Vodjani	3 - 8	
Tours moyens	Kvocanje	3 - 8	
	Čigas	3 - 6	
	Opžiži	3 - 6	
	Pliblic	3 - 6	
	Kaklidži	3 - 6	
	Vigu-Vigu	3 - 6	
	Vrlivrt	3 - 6	
Tours faciles	Hu-Hu, Ču-Ču	3 - 6	
	Svirke slavuja	2 - 5	
	Kuča-Kuča (Kulji-Kulji)	2 - 5	
	Vuj - Vuj, Vit-Vit	2 - 5	
	Ido (Iho)	2 - 5	
	Skiju	2 - 5	
Tours libres	Cvr-Cvr	2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
		2 - 5	
Impression libre de l'évaluateur		1 - 10	
Score négatif pour les tours		-1, -10	
Harmonie: Par Paire		1 - 5	
Harmonie: par colletion		1 - 10	
Observations			
Score total			
Tours obligatoires 70 %, tours libres 30 %			
Date		Arbitre	

Pokušaj podvale - rumuska ocenska lista za Slavujare - plagijat naše ocenske liste

To je izazvalo naše negodovanje i **Slobodan Kulić**, kao potpredsednik Borda direktora COM je dao predlog da se ova tačka stavi na dnevni red i donese odluka kojom bi se problem

naka, što je **Kulić** podelio pre sastanka zajedno sa CD-om na kom je bio kompletni "dokazni materijal". To je možda i bilo najpresudnije za konačnu odluku u nastavku preocesa prepoznavanja i priznavanja rase i izjave predsednika COM **Carlosa Fernando Ramoa** da će se za sve naredne odluke pitati SOF i da nikakva odluka neće biti doneta bez njegovog znanja i učešća Srpske ornitološke federacije.

Ovoj pripremi predhodio je sastanak Sekcije Slavujara SOF-a u Kragujevcu na kom je doneta odluka o ovome, kao i odluka o kompromisnom nazivu naše rase.

Da bi se u potpunosti realizovala Prijava za prepoznavanje i priznavanje Slavujara i odluka Borda direktora neophodan je bio dogovor između Srpske ornitološke federacije kao tvorca ove rase i Rumunske federacije kao

podnosioca zahteva OMJ. Za tu priliku gospodin **Roberto Rossi**, predsednik OMJ organizovao je od 08-12. novembra 2017. godine u Cezeni, u Italiji tzv. **Specijalku za slavujare** u okviru Državnog šampionata Italije.

Ovoj izložbi prisustvovali su i sa svojim pticama učestvovali predstavnici Srbije, Makedonije i Rumunije. Značaj ove manifestacije je za nas veliki jer je došlo do **potpisivanja Memoranduma o saradnji predstavnika sve tri federacije**, čime je otklonjena prepreka daljem toku priznavanja naše rase. Rezultati su se videli već na sledećem svetskom šampionatu koji je održan takođe u Cezeni januara 2018. godine.

Na ovom svetskom ornitološkom šampionatu Slavujare su ocenjivali srpski sudija gospodin **Milovan Stojadinović** i rumunski sudija **Vasil Buj-**

ore, koji je bio pripravnik i član naše Sudijske organizacije. Suđenju je prisustvovao gosp. **Branislav Karajović**, a gosp. **Slobodan Kulic**, potpredsednik COM, bio je supervizor ocenjivanja po odluci COM-a.

Sledeća, 2019. godina je takođe bila vrlo važna za proces priznavanja iako su na Svetskom šampionatu u Zwolle u Holandiji, januara 2019. godine bile izložene samo rumunske ptice zbog poznate prepreke, formalno pravne procedure za unošenje ptica u Holandiju i Evropsku Uniju. I tada je **Slobodan Kulić** bio određen od COM-a za supervizora za sve rase kanarinaca pesme pa i našeg Slavujara. Tada su ptice ocenjivali sudije: gospodin **Radmilo Desivojević** iz Srbije i gospodin **Vasile Bujore** iz Rumunije.

Svetski ornitološki šampionat u Matosinhosu kako je već rečeno će se posebno pamтити po zvaničnom priznanju ove naše rase na Kongresu, koja na žalost nije mogla da zadrži u svom nazivu i naziv naše države Srbije, ali njen jedinstven i prepoznatljiv naziv "Slavujar" sadrži sve ono što je potrebno i što je karakteriše jer je to naša, srpska reč!

Treba istaći to da će se ovaj svet-ski ornitološki šampionat pamtiti i po po proglašenju trojice OMJ sudija za slavujare, dvojice iz Srbije: **Branislav Karajović** i **Milovan Stojadinović** i jednog iz Rumunije **Vasil Bujore**.

Čestitam svim učesnicima zasluž-nim za priznavanje, a odgajivačima i takmičarima da nastave putem koji je smelo zamišljen i zacrtan pre sedam decenija!

Iz ovih is-torijskih činje-nica i podataka procenite sami ko su zaslužni akteri za dobi-janje plaketa? Ima ih mnogo, i svako od njih je dao svoj do-prinos da je Sr-pski pevač SL-AVUJAR danas priznata COM/OMJ rasa, u Sekciji C-3, pod imenom SLAVUJAR. 🐦

Slobodan Kulic, OMJ sudija

PRIZNATA NOVA RASA KANARINACA PESME ŠPANSKI PEVAČ EL CANTOR ESPANO

Tokom svetskog ornitološkog šampionata u Zwolle, Holandija, 07. januara 2019. godine, španski pevač je posle uspešno sprovedene trogodišnje procedure prepoznavanja proglašen novom rasom kanarinaca pesme i od naredne godine imaće svoju takmičarsku grupu, koja je već obeležena kao C2-1.

Da se podsetimo i naš srpski pevač "Slavujar", koji je u postupku prepoznavanja ima sličnu istoriju kao i ova nova, druga španska rasa kanarinaca pesme. Naime, 2016. godine obe nove rase zajedno su prijavljene i ušle u proceduru za priznavanje. Za obe rase prva prezentacija bila je u Almeriji, u Španiji na 65. Svetskom ornitološkom šampionatu, pa u Italiji, na 66. Mundijalu, a poslednja na ovogodišnjem 67. šampionatu u Zwolle, u Holandiji, kada je španska rasa priznata. Na žalost naš "Slavujar" nije imao tu sreću zbog opšte poznatih problema na početku, koje je napravila Rumunska federacija, a vezani su za zemlju porekla, svojatanja rase, naziva, standarda i ocenske liste, što je nesporna zasluga samo srpskih odgajivača. Zato prva godina prezentovanja našeg "Slavujara" nije priznata, ali s obzirom na našu reakciju koju sam lično iskazao na zajedničkom sastanku COM i OMJ u Almeriji, uz prethodnu potporu našeg SOF-a i podrške Predsednika Sekcije za kanarince pesme gospodina Pitera Jorisa, vrlo sam zadovoljan kako je naš problem rešen i što je nastavljen proces priznavanja.

Julio A. Hernandez Picazo, odgajivač i promoter rase

Glavni promoter ove španske rase bio je istaknuti odgajivač Julio A. Hernandez Picazo, još od 2010. godine kada su zajedno Confederacion Ornitologica Espanola (COE) i Federation Ornitologica de la Comunidad Valenciana (FOCVA) donele odluku da se krene u postupak prepoznavanja rase, čim se stvore uslovi za to.

Povlačeći paralelu između španskog pevača i našeg Slavujara nameće se zaključak da ćemo od sledeće godine, tačnije od priznavanja, kome se nadamo, na Svetskom ornitološkom šampionatu u Matosinhos-u u Portugaliji i mi imati svoju, od COM-a međunarodno priznatu rasu kanarinaca pesme, što je svakako vrhunsko dostignuće i ogroman uspeh naše avikulture, pod pokroviteljstvom Srpske ornitološke federacije i njene Sudijske organizacije.

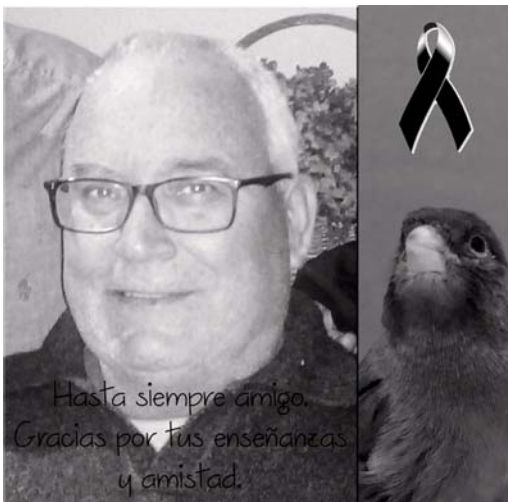
Potvrde o prepoznavanju ove nove rase za 2017, 2018. i 2019. godinu

Julio A. Hernandez Picazo, Bernardino, zamjenik predsjednika COM-a i Miguel Penzo, predsjednik španske federacije.

JUECES CANTO HARZ-ROLLER	JUECES DE CANTO WATERSLAGER-MALINOIS	JUECES DE CANTO TIMBRADO ESPAÑOL
Rafael Alaban Murguet JUEZ O.M.J. - COM Monach 75 (Baden, Viena)	Karadaglis Dimitrios Komis O.M.J. Waterslager Juge EDO Grammes 32 - 5000 Polissola Greece Tel.: 0030 24630 81509	LEOPOLDO TINAJERO PEREZ Juez en Canto T. Español P.A.C.C.T. O.M.J.
Juan P. VILLANUEVA O.M.J. - COM Eidgenossenschaft SG 4011 911 Habsburgstr CH - 9003 - 4179 54 50	DELSEMME DIRK Keurmeester O.M.J. Juge Doffen 121 - 2250 Olen Belgie - Belgique	PEDRO VALLEJO CASERO Juez CHT / FECH O.M.J. COM Canto Timbrado Español Florencia
BERNARDINO HERNANDEZ PICAZO	O.M.J. - C.O.M. - COMITE EXECUTIF CANARIS DE CHANT JORIS PIETERS	

Potpisi na potvrdi o prepoznavanju ove nove rase za 2019. godinu

José María Catalá, jedan od stvaralaca rase, preminuo 27.11.2017. u toku prepoznavanja (na fotografiji gde su potvrde navedeno je njegovo ime). 🐦

ZANIMLJIVOSTI SA INTERNETA - KANARINCI NEOBIČNE BOJE PERJA

Na Fejsbuku je italijanski odgajivač Mauro Montanaro objavio neobičnu pojavu kod melaninskih kanarinaca u svom jatu. Naime, u perju ovih kanarinaca obrubi su bili neobično obojeni. Pero je sa normalnog obojenja prelazilo u potpuno belu boju sa tamnim obodima. Gospodin Mauro Montanaro nije umeo da objasni ovu pojavu, ali je obećao da će raditi na ustanovljavanju njenog uzroka, da će zajedno sa ostalim odajivačima i sudijama kanarinaca boje analizirati genetska svojstva roditelja kod čijih se potomaka pojavila i da će pokušati da izvedu pravilan zaključak i sačine plan daljeg rada radi uspostavljanja ove zanimljive mutacije boje. Za početak konstatovano je da ova pojava podseća na sličnu pojavu kod kokoši rase Sebriht.

Dok očekujemo nove informacije pogledajte fotografije na sledećoj stranici, pa procenite sami. 🐦

Foto: Danijel Zarev

Duško Matošić - OMJ sudija, Split

PERSIJSKI KANARINAC - PERSIAN RASMI

Rasa pozitivnih kanarinaca u postupku prepoznavanja COM/OMJ

Ljubitelji i odgajivači kanarinaca iz Irana drže i odgajaju razne vrste kanarinaca. U nedostatku kvalitetnijih primeraka raznih rasa, te otežanog uvoza iz Evrope, često su prisiljeni pribegavati raznim ukrštanjima onih kanarinaca i onih rasa koje imaju na raspolaganju. Osim toga, razlozi ukrštanja su, verovatno, i pokušaji dobijanja nečega novog ili prilagođavanja pojedinih osobina svojim ukusima. Tako su razvili svoju rasu kanarinaca pesme, ali i jednu rasu kanarinaca oblika i držanja, tzv. Persijske kanarince ili Rasmi kanarince.

Persijski Rasmi kanarinci su veoma popularna rasa kanarinaca stasa u Iranu, koju odgaja veliki broj iranskih odgajivača. Rasa je nastala pre 50-60 godina, kada su neki odgajivači kanarinaca počeli s ukrštanjem jedne uspravne rase glatkog perja (Jorkšir)

s jednom kovrdžavom rasom grbavog držanja (Gibboso). Rezultat tih hibridizacija su Rasmi kanarinci. Nigde nije naveden "izumitelj" ove rase, jer je ona rezultat dugogodišnje aktivnosti mnogih odgajivača. Svaki od njih pokušavao je stvoriti svoju idealnu, tanku pticu uspravnog držanja, a to je proces koji zahteva mnogo pokušaja i traje godinama. Pri tome su odgajivači međusobno razmenjivali informacije o postignutom, a verovatno i ptice. Nakon početnih velikih "rasipanja rezultata", jer se radilo o ukrštanjima dve izrazito različite rase, sasvim suprotnih osobina, rezultati su se počeli ustaljivati. Međutim, još ne u tolikoj meri da se standard rase definitivno odredi i prihvati. Zbog toga na svakom takmičenju tih kanarinaca među odgajivačima se raspravlja o rezultatima i sledećim ciljevima odgoja. Iako je u proteklih 50-tak godina mnogo toga napravljeno i mnoga pitanja rešena, za dobijanje ptica ujednačenih osobina treba još vremena. Tek tada će se moći

definirati konačni standard, sa svim pojedinim stavkama i nacrtati model idealnog Rasmijskog.

Nije jasno je li odabir početnih rasa koji su sudelovale u hibridizaciji bio zbog više sile (nemogućnosti izbora) ili namerno. Međutim, sigurno je da su bili korišćeni Jorkširi vrlo starog tipa, tj. ptice vrlo tankog tela. Takvo telo su nasledile i ptice nove rase, možda još i uže i tanje. Glava je mala, uska, na temenu malo spljoštena, u proporciji s telom. Kljun je relativno malen i srednje konusan. Vrat je prilično dug, ali uglavnom ne previše izražen. U stvari, često nije jasno gde prestaje vrat a počinje telo, što je još jedan pokazatelj koliko je telo tanko i izduženo. Leđa nemaju oblina, skoro su potpuno ravna, a i obline na prsima su jedva izražene.

Krila su jako duga, bez izraženih ramena, te ne završavaju u korenu repa, nego prekrivaju gotovo trećinu repa. Rep je očito jedna od glavnih osobina rase. Jako je dug, najduži od svih rasa kanarinaca, izrazito širok, na krajevima rastvoren i u potpuno ravnoj liniji s telom. Dužina repa je samo nešto manja nego li je dužina tela.

Noge Rasmija su izrazito duge i tanke, što je očito nasleđe Gibbosoa, savijene u kolenima, sa gotovo čitavim vidljivim bedrima, koja su operjana vrlo kratkim perjem, kod nekih su ptica čak samo djelomično operjana. Držanje nogu je dosta široko. Prsti su dosta veliki, ali tanki.

Držanje tela nije previše uspravno, uglavnom se kreće između 50 i 60°. Za dužinu ptica nema podataka, ali može se proceniti na 17-18 cm, a možda i više.

Kod većine kanarinaca perje nije dovoljno prilaglo uz telo, odnosno deluje nesređeno. To naročito dolazi do izražaja na vratu, prsima, bokovima, trбуhu, pa čak i leđima. Postoje ptice sa skoro korektnim perjem, ali onim koje ga nemaju takvo perje kvari opšti utisak i liniju tela. Odgajaju se u širokoj paleti boja, ali odgajivači najviše vole ptice bele i žute boje perja.

Zanimljivo je da su Rasmi kanarinci podeljeni u tri razreda (ne znam vredi li ta podela i na takmičenjima u Iranu) – A, B i C razred. U A razred spadaju kanarinci koje drže stručni i profesionalni odgajivači kanarinaca, kako navodi Khorso Farsiabi jedan od odgajivača. Ti kanarinci moraju reprodukovati ptice koje imaju sve osobine rase Rasmi. Kanarinci iz ovoga razreda su dosta skupi, jer profesionalni odgajivači pokušavaju unaprediti kvalitet

rase i približiti je zamišljenom savršenom standardu, a što je težak i dugotrajan proces. U razred B spadaju kanarinci koje drže manje stručni ili poluprofesionalni odgajivači. Te ptice moraju reprodukovati ptice koje većim delom imaju osobine rase. U razred C spadaju kanarinci koje drže amaterski odgajivači ove rase.

Preporučljiva dimezija kaveza za Rasmi kanarinca je 50x30x40 cm.

CONFEDERATION ORNITHOLOGIQUE MONDIAL

ZAPISNIK SA EXPERTSKOG SASTANKA SEKCIJA A-B-C, KANARINCI PESME NA OMJ KONGRESU, CERVIA 2018, ITALIJA

Prisutni:
Holandija-Italija-Francuska
Usvojena je nova formulacija

Ocenske liste Sekcija A

Nova ocenska lista
27 78 bodova i više = 9
27 75, 76, 77 = 8
21 72, 73, 74 = 7
21 69, 70, 71 = 6
21 66, 67, 68 = 5

Nova metoda za UTISAK
18 63, 64, 65 = 4
18 60, 61, 62 = 3
3 57, 58, 59 = 2
3 54, 55, 56 = 1
53 i manje = 0

Ove dve metode nam danas omogućavaju da premašimo 90 bodova i da budemo u skladu sa svim klasama COM-a.

NAGRAĐA ZA NASLOVE ŠAMPIONA:
PRVA, DRUGA I TREĆA.

1. Biće prihvaćeni drveni i metalni kavezi broj 1. U Ceseni nismo naišli ni na jedan problem. Lokacije i kabine za ocenjivanje moraju biti prilagođene akustici.

2. Smeša semena za Sekcije A i B: 50% svetlog semena, 50% uljane repice.

3. U dodatku ćete pronaći specifikacije koje se odnose na Svetski šampionat i međunarodne izložbe.

Zbog nekolicine prisutnih predstavnika odlučeno je da u ovom slučaju postoji jedan glas predsednika OMJ-a, jedan glas odgovornog A-B-C, jedan glas sudije OMJ.

Kolekcija	Parovi	Pojedinačno
362 Prvo	182 Prvo	92 Prvo
361 Drugo	181 Drugo	91 Drugo
360 Treće	180 Treće	90 Treće

VAŽNO: Upravni odbor COM, zbog važnih promena i broja predstavljenih zemalja, nije potvrdio donete odluke. O njima će se raspraviti na sledećem OMJ Kongresu.

Davor Skejić OMJ sudija za Sekciju D - Dugo selo, Hrvatska

OMJ KONGRES 2018. CERVIA, ITALIJA

29. septembra 2018. godine

**Prošireni izveštaj sa sastanka
Sekcije D (kanarinci boje)**

Službeni izveštaj su sastavili José Fernandes (rukovodilac Sekcije D), João Liberado (sekretar Sekcije D). Izveštaj je objavljen u COM - Les Nouvellas, No. 141, pp. 38-40. (dostavljen maja 2020. godine). Izveštaj je proširen dodatnim beleškama Davora Skejića.

Zemlje učesnice: Nemačka, Belgija, Hrvatska, Španija, Francuska, Grčka, Izrael, Italija, Malta, Nizozemska, Portugal, Srbija, Slovenija, Švajcarska, Turska i Velika Britanija.

Napomena: Nemačka nije imala pravo glasa jer je nije zastupao OMJ sudija.

Otvaranje sastanka 29.09.2018. u 8:30 sati.

José Fernandes, rukovodilac Sekcije D OMJ-a otvorio je sastanak zahvalivši se prisutnim članovima 16 zemalja, od kojih 15 imaju pravo glasa.

Glavne teme o kojima se razgovaralo tokom sastanka su predlozi zemalja članica i OMJ.

Valja napomenuti da zemlje članice nisu dobile sve Predloge pre sastanka. Iako su neki predlozi podneseni pravovremeno i na više jezika oni su prvi put izneseni na sastanku bez da su distribuirani zemljama članicama uoči sastanka. Na kraju je o većini Predloga sprovedena rasprava.

Predlozi Nemačke:

1. Otvaranje novih klasa za potpuno oksidirane klasične ptice (crne i smeđe).

- *Treba proučiti. Nemačka je pristala razraditi Predlog standarda za potpuno oksidirane klasične ptice, s prvenstvenim ciljem očuvanja klasičnih oksidiranih ptica. Naime, većina zemalja smatrala je da je dobra ideja zaštititi trenutne crteže oksidiranih ptica, ali još nemaju predstavu o tome kako bi trebale izgledati potpuno oksidirane ptice. Zbog toga je od Nemačke zatraženo da do idućeg sastanka izradi Predlog standarda i da to dokumentuje fotografijama. Pored toga, naglašeno je da kod trenutnih ptica iz oksidiranih serija crtež ne sme biti potpuno zatvoren na takav način da crtež više nije vidljiv. To se događa uglavnom u mozaicima, a ipak ih sudije često pogrešno nagrađuju. Na narednom sastanku OMJ, koji je planiran za 2020. godinu, donće se odluka hoće li se nastaviti u tom smeru.*

2. Otvaranje klase sa obojenim krilima za sivokrilnu, opalnu i jaspe mutaciju.

Predlog je odbijen.

- *Glasanje: 14 protiv i jedan uzdržan. Na prethodnim kongresima Sekcije D odlučeno je da se ne prihvati bojenje u velikim perima kod sivokrilne, opalne i jaspe mutacije. Nemačka je tražila da ove ptice podele u dva razreda - obojena i neobojena krila. Tumachenje ovog zahteva je proizašlo zbog činjenice da je uzgoj u severnim evropskim zemljama tradicionalno orijentisan na nemozaične (intenzivne i neintenzivne) ptice koje su selekcionisane na način da iskazuju maksimalnu obojenost velikih pera u krilu i repu.*

Predlozi Belgije:

1. Klasični melanini crne serije - pruge na leđima?

Treba proučiti.

2. Poštovanje standarda: pruge na prsima moraju odgovarati mutaciji (seriji) ptice, kontrastna pruga na prsima nije greška.

Jednoglasno prihvaćeno.

- Traženo je pojašnjenje vezano uz prsni crtež. Postavlja se pitanje o tome jesu li dopuštene oznake na prsima kod ptica iz crne i smeđe serije. Velika većina zemalja je ocrtanost prsa prepoznalo kao kvalitetu, pa je stoga standard prilagođen (dopunjen). Tačno je da na prsni crtež (ocrtanost) uvek utiču pol i serija ili kategorija. Ova ocrtanost na prsima, takođe se neće shvatiti kao greška kod ahatne i izabelne serije, naročito ne kod mozaičnih ženki.

3. Razjašnjenje crteža oksidiranih serija (crne i smeđe) kod jaspse mutacije.

Diskusija i studija tokom gledanja fotografija.

- Crtež oksidiranih serija (crne i smeđe) kod jaspse mutacije mora biti maksimalno izražen (naglašen melanin). Fotografije su pokazale razliku između leđnog crteža formiranog eumelaninom i crteža nastalog nedostatkom eumelanina (negativni crtež). Kod potonjeg (slabijeg), pruge nastaju pomoću feomelanina a to nije nameara. Tekst standarda neće se menjati, ali od svih se zemalja traži da to prenesu svojim sudijama.

4. Diskusija o centralizaciji melanina kod crnih topaznih kanarinaca.

- Belgija predlaže jasniji opis standarda za crne i smeđe topaze. Zbog učinka topaznog faktora (centralizacija melanina), pruge postaju nešto uže u odnosu na klasične primerke i batrljice postaju bezbojne (bele). Treba proučiti i razjasniti standard u ovim tačkama.

Predlozi Španije:

1. Podela stavke melanina na crtež i kvalitet (ton) melanina.

- Iako ljudi razumeju stanovište, nakon glasanja odlučeno je da se zasad ocenska lista ne menja. Razlog za ovo odbijanje bio je i ogroman uticaj koji to ima na obradu podataka mnogih programa korišćenih za ocenjivanje. Španija će ovo isprobati na manjem takmičenju i videti kakve su reakcije organizatora i takmičara.

Smeđi jaspse SD ženke

loš,

dobar

i kvalitetan

radni primerak iz aspekta (feo)melanina

2. Kod melanina zasebno ocenjivanje širine melanina kod oksidiranih serija - $15/15 = 30$.

- Španija će ići na testiranje i proučavanje.

3. Bojenje u gnezd (pigmentacija /crvena ili žuta/ krila) kod sivokriline, opalne i jaspe mutacije.

- Skupština je odlučila primeniti standard. Ukoliko je obojenost očita, to je greška. Napominje se da će kod intenzivnih ptica masna boja uvek biti prisutna.

4. Priznavanje žutog kanarinca sa žutim kljunom.

- Prema Španiji, ovo je zapravo ista mutacija kao i kod urucuma i ne mora ponovno prolaziti postupak punog priznavanja. Jedina razlika, prema njima, je u lipohromskoj obojenosti. Ovaj je Predlog jednoglasno usvojen nakon glasanja. Stoga se kanarinci sa žutim kljunom smatraju priznatim od 1. septembra 2019.

- Hrvatska je dala primedbu na primenu različitog naziva za istu mutaciju (novopriznati žuti kljun i već priznati urucum (prvobitno nazvan crveni kljun), priznati pod istom mutacijom (žuti i crveni) urucum). Korišćenjem naziva crveni i žuti kljun stvara se utisak da se ova mutacija odnosi samo na boju kljuna, a radi se o mnogo višem (boja i struktura pera, boja nogu, itd.). Za očekivati je razvoj mozaičnih i melaninskih primeraka što će stvoriti i dodatne probleme oko naziva, tim više jer se ista mutacija već fiksira i kod ptica Evropske faune. Osim toga, za ovaj Predlog ne postoji ni formalna prepreka jer uz najpoznatiju crvenu boju biljke urucum, u Brazilu postoji i žuta sorta. To će se proveriti i po potrebi prilagoditi.

5. Priznavanje Izabela Jaspe

- Postupak priznavanja je sproveden i nema problema s prepoznavanjem mutacije. Standard će se pojasniti u par tačaka. Ova kombinacija mutacija je prihvaćena sa 13 za i 2 glasa protiv (Portugal i Grčka). Službeno se može takmičiti od 1. septembra 2019.

6. Fotografije za standard

- Pre dve godine već je odlučeno da se fotografije ptica distribuiraju zajedno sa standardom, tako da svi imaju iste fotografije. Predsednik sekcije složio se i rekao da su troškovi verovatno razlog zašto ovo nije sprovedeno. Johan Van Der Maelen dobio je dozvolu za fotografisanje u Zwolleu, pa je on ujedno i kandidat za dostavu ovih fotografija. Pre nego što se fotografije mogu distribuirati, moraju biti odobrene od strane odbora.

Predlozi Francuske:

1. Format za ocenjivanje.

- Predlaže se da se izradi format za ocenu različitih tipova kanarinaca boje u kojem su naznačene najvažnije karakteristike i greške. Ovim će sudija obratiti više pažnje na to ispunjava li ptica opisane zahteve standarda. Nekoćina prisutnih je komentarisala da problem nije standard, već sudija koji nije dobro savladao zahteve standarda.

2. Uslovi za proučavanje i priznavanje nove mutacije.

- Svaku novu mutaciju (ili kombinaciju mutacija) kanarinaca boje mora razviti skupina s opisom porekla, Predlogom privremenog standarda i popratnim fotografijama ovih ptica. Predlog je usvojen uz napomenu da se uslovi razrade i donesu.

- José Fernandes je predstavio skupinu eksperata za priznavanja nove serije u već priznatoj mutaciji (npr. izabela eumo, izabela jaspe): João Liberado, Johan Van der Maelen, Bernard Desaeagher i Roberto Rossi.

3. Pokretanje priznavanja nove mutacije.

- *Priznavanje nove mutacije trebalo bi započeti samo ako se barem jedna specifična karakteristika jasno razlikuje od ostalih sorti boja. Na primer: malo svetlije ili tamnije letno perje nije dovoljno. Predlog je usvojen.*

4. Prenos tehničkih informacija svim sudijama.

- *Zaključeno je da se što prije moraju nove informacije učiniti javno dostupne svim sudijama (web stranice COM/OMJ i društveni mediji poput Facebooka). Predsedavajući sekcije pokušaće to postići, ali je istaknuo da je to u rukama webmastera C.O.M. a iskustva s tim nisu baš zadovoljavajuća.*

5. Primena nacionalnih standarda

- *I dalje prečesto suci ocenjuju prema svojim nacionalnim standardima ili prema vlastitom nahođenju. To ne sme biti tako. Mole se sudije da to ponovno istaknu u svojim nacionalnim organizacijama sudaca.*

6. Raspodela bodova na ocenskoj listi.

- *Povećati ukupne bodove u stavkama s bojom sa 55 na 60 i smanjiti držanje sa 10 na 5 bodova. Predlog je odbijen.*

7. Razdvajanje klasa kod feosnih kanarinaca na muški i ženski tip

- *Jednoglasno prihvaćeno, vidjeti s COM-om oko primene.*

8. Prilagođavanje standarda za crne opale.

- *Ako se pogleda opis pruga na crnom opalu i crnom mognu, vidi se gotovo isti opis. Sastanak stoga pred-*

laže pokušaj ponovnog pojašnjenja opisa. Napokon, to je samo pojašnjenje radi prilagođavanja standarda. Odbor OMJ će prodiskutovati navedeni Predlog.

- *Za izmenu standarda za crne opale OMJ je stavio veto. Svaka se zemlja članica mora prisjetiti smernica kako bi ocenjivanje bilo kvalitetnije/usaglašenje.*

9. Standard za smeđe opale.

- *Neformalna rasprava. (Zbog hijerarhijskog pravila OMJ nije formalno raspravljano jer je od zadnje izmene prošlo manje od 3 godine.)*

10. Standard za izabela opale.

- *Oznake (crtice) kod izabela opala postaju pretamne. Sve se češće vide izabela opali s tamnim uzorkom. Svi smatraju da crtež treba ostati nežan i treba ga kazniti ako postane pretaman (previše vidljiv). Dodati u standard; kod greški: Oznake crteža (crtice) su prenatlažene.*

11. Kazna za „izbočena ramena“.

- *Trenutno se izbočena ramena kažnjavaju u dve stavke; obliku i držanju. Nakon glasanja (8 za i 6 protiv) donesena je odluka da se izbočena ramena kažnjavaju u stavci držanje.*

12. Melanin na glavi kod intenzivnih ahatnih ptica (klasični ahat, pastelni ahat, topazni ahat).

- *Ponekad se vide ahati s potpuno melaniziranom glavom. To je pogrešno. Važeći standard je jasan i stoga ne zahteva prilagođavanje. Ovo će biti uključeno samo kao greška u ocenjivanju.*

13. Standard za ahat jaspse.

- *Ton boje badrljice i obruba pera kod ahatnih jaspse SD (jednostruko razređene) treba opisati kao tamno plavo-sivi. Dodati u standard „tamno“.*

14. Standard za izabela jaspse

- *Predloženi standard je ok; prihvaćeno (vidi Predlog Španije).*

15. Prisutnost pruga na grudima kod crnih, smeđih i ahatnih kanarina- ca:

- *Nužno je poštovati tip (seriju) melanina.*

16. Priznavanje DD (dvostruko razređene) jaspse mutacije.

- *Francuska će podneti službeni zahtev za proučavanje i priznavanje.*

17. Primena standarda i sankcije za ocenjivanje koje nije u skladu sa standardom.

- *U Ceseni je zlato dodeljeno pticama s perjem krila i repa koji nisu obojeni. Mogu li sudije koji ne primenjuju C.O.M. standard ostati nekažnjeni? Predsednik sekcije smatrao je da ovo ide malo predaleko, te nije provedena diskusija niti je donesen ikakav zaključak.*

Predlozi Velike Britanije:

1. Tačke 2. i 3. su raspravljane kroz Predloge drugih zemlja članica.

2. Tačka broj 4:

- *OMJ standard određuju da li-pohromi s belim krilima moraju imati bela krila, a ostali moraju imati ujednačenu boju perja. Ponekad pobeđuju ptice bez zadovoljavanja ovog kriterijuma. Standard se mora primenjivati.*

Predlozi Nizozemske:

1. Crtež na grudima.

- *Raspravljano i dogovoreno kroz Predlog druge zemlje članice (vidi predlog Belgija).*

2. Beli opalni ahat, definicija melaninskih kriterijuma:

- *Ahat opal postaje previše tamn. Često se može videti kako pruge ahatnog opala postaju sve tamnije. Na sastanku su se svi složili sa iznesenim. Standard je jasan, ali se često ne poštuje. Sudije bi to trebali upoznati. Previše tamne pruge moraju se kazniti.*

- *Standard je prilagođen prema odluci, a zatim ga je ratifikovao OMJ.*

Predlozi Italije:

1. Smanjiti broj ptica koje se ocenjuju sa 130 na 100.

- *Ovo je rasprava za COM/OMJ.*

2. Izmena kriterija za ocenjivanje crnih i smeđih opala.

- *Predlog Italije za smeđe opale nije razmatran zbog hijerarhijskog pravila OMJ (od zadnje izmene prošlo manje od 3 godine).*

- *Za crne opale odluke su done-sene tokom rasprava o predlozima zemalja članica.*

Predlog OMJ:

1. Priznanje izabela eumo.

- *Prikazano je desetak ptica. Nakon temeljitog pregleda na dnevnom svetlu, glasano je da se zasad izabela eumo ne prizna. Razlog je velika raznolikost primeraka s time da se većina gotovo ne razlikuje od satinea. Rezultati glasanja: 12 protiv i 2 za dodatno proučavanje (Francuska i Švajcarska).*

Nakon iscrpljivanja dnevnog reda, José Fernandes, rukovodilac OMJ sekcije D zatvorio je sastanak u subotu 29.09.2018. u 19.15 sati. 🐦

Panagiotis Vrannas, OMJ sudija za papagaje, Atina, Grčka
Prevod Slobodan Kulić uz konsultaciju sa dr Slobodanom Ivićem

RASVETLJENA SIVOSMEĐA MUTACIJA PLAVOG AGAPORNIS FISCHERI

Ovog puta ćemo u centar pažnje staviti **rasvetljenu sivosmeđu mutaciju** (Dun fallow mutation).

Kao što verovatno već znate, kod Agapornisa postoje **tri tipa rasvetljenih mutacija (fallow): bronzano smeđa rasvetljena mutacija (Bronze fallow), bledosmeđa rasvetljena mutacija (Pale fallow) i sivosmeđa rasvetljena mutacija (Dun fallow)**, a poslednja postoji samo u porodici sa belim očnim prstenom. Svi tipovi **rasvetljenih mutacija - fallow** imaju neke zajedničke karakteristike, a jedna od njih su oči u crvenoj boji. Još jedna zajednička karakteristika za sve vrste **rasvetljenih mutacija** je nasleđivanje. Sve vrste **rasvetljenih mutacija** nasleđuju autosomno recesivno.

To znači da oba roditelja moraju nositi gen da bi ga preneli na svoje potomke. Intenzitet crvene boje u očima je različit za svaki tip. **Bronzano smeđa rasvetljena mutacija** ima mnogo tamnije crvene oči od **bledosmeđe rasvetljene mutacije**. Oči **sivosmeđe rasvetljene mutacije** su čak i svetlije crvene boje nego kod **bledosmeđih rasvetljenih mutacija**. Boja očiju varira zbog različitog smanjenja eumelanina u njihovom organizmu. što je jača redukcija eumelanina, to je svetlija boja očiju.

Šta je sa bojom perja? Da li ima istu redukciju kao oči?

Kod **bledosmeđe rasvetljene mutacije** možemo potvrditi da je redukcija eumelanina ista u perju i u očima.

Sa **sivosmeđom rasvetljenom mutacijom**, to nije slučaj. **Sivosmeđa rasvetljena mutacija** ima malu redukciju eumelanina u perju. Iz tog razloga, boja tela je vrlo slična **cinna-mon-u** - cimetnoj, odnosno klasičnoj smeđoj. Smanjenje u očima je ipak mnogo jače.

Bronzano smeđa rasvetljena mutacija ima manju redukciju u perju nego u očima.

Bronzano smeđa rasvetljena (Bronze fallow)	Crni eumelanin je redukovan do smeđe boje
Bledosmeđa rasvetljena (Pale fallow)	Crni eumelanin je smanjen do svetlo smeđe boje
Sivosmeđa rasvetljena (Dun fallow)	Crni eumelanin sveden je na sivkasto smeđu boju

Kao što ste pročitali u uvodu **rasvetljena sivosmeđa mutacija** dovodi do ptica sa malim smanjenjem eumelanina u perju, ali skoro potpuno smanjenje eumelanina u očima. Rezultat je ptica koja izgleda kao cimet ili pastel bez mrlja sa veoma svetlim crvenim očima.

ne mutacije i rasvetljene sivosmeđe mutacije. Kontrolna parenja sa različitim tipovima **rasvetljene**, koje je sproveo **Johan Kip**, rezultirali su zelenimpticama koje su bile nosioci za oba tipa **rasvetljene**.

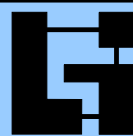

Rasvetljena sivosmeđa mutacija se prvo pojavila kod *Agapornis personatus*, a kasnije je prenesena na *Agapornis fischeri*. Prva **rasvetljena sivosmeđa mutacija Agapornis fischeri** u Evropi izležena je kod holandskog odgajivača **Johan-a Kip-a**. Budući da su ptice imale gotovo sličnu boju sa **bronzano smeđom rasvetljenom mutacijom**, bilo je teško imenovati ovu novu mutaciju. U početku nije bilo podataka o tačnoj prirodi ove mutacije. Zaista, boja tela bila je vrlo slična **bronzano smeđoj rasvetljenoj mutaciji**, ali oči su imale drugačiju boju. To je, dakle, bio faktor koji je trebalo istražiti i uzeti u obzir. Kada su ga prvi *Agapornis fischeri* dobili s transmutantom, uspela je komparacija oba fenotipa i mogla se videti razlika između **bronzano smeđe rasvetlje-**

Rasvetljene sivosmeđe mutacije postoje u zelenoj i plavoj seriji. Trebalo bi zapamtiti da se svi tipovi **rasvetljene** ne mogu kombinovati s ostalim eumelaninskim mutacijama kao što su razređene (dilut), pastelne, ino itd. Možete ga kombinovati samo s tamnim faktorom, ljubičastim faktorom, plavim, tirkiznim, slate (škriljastim) i opalnim.

Zbog slabosti ove mutacije, preporučujem da koristite snažne nosioce i uvek ih povratno ukrštate sa čistim zelenimpticama za jače potomstvo.

Fotografije: Panagiotis Vranas. 📸

Studio B-AVI-S
Kompiuterska grafika,
dizajn, priprema za
štampanje i WEB site

Dino Pocercco, OMJ sudija za tigrice u boji, Italija

Tigrice u boji

Dino Pocercco – kratko predstavljanje

Gospodin Dino Pocercco je odgajivač tigrica više od 30 godina.

Italijanski sudija za papagaje postao je 2007. godine, a 2012. godine položio je ispit za italijanskog sudiju i eksperta za tigrice.

Dino je postao W.B.O. sudija 2013. godine, a međunarodni OMJ sudija 2017. godine.

Italijanski je delegat za W.B.O. od pre 8 godina.

Dino je sekretar italijanskog kluba papagaja (C.A.D.O.) već pet godina.

Sudio je na italijanskim prvenstvima i brojnim specijalističkim izložbama tigrica u Francuskoj, Grčkoj, Portugalu, Južnoj Africi (2015.), Northamptonu "Specialist & Rare Variety" (2016.) Engleska, World W.B.O. show u Budimpešti (2017.) Mađarska, Karlsruhe - Nemačka (2018.), Campeonato Ornitologico C. O. M. do Atlantico (2019.), Mondial 2020. MATOSINHOS WORLD SHOW (Portugal).

UOPŠTE

Tigrice u boji se šire sve više po Evropi i Engleskoj i sve više je tigrica u boji dobrog kvaliteta. To zavisi od mnogih faktora: lakoća uzgoja, tigrice u boji je su vrlo plodne, otporne su na bolesti, dugovečne su (neki primerci duže od 10 godina su plodni).

One su, takođe, vrlo jeftine.

Boje i genetika Tigrica u boji (Color Budgerigars) su iste kao kod engleskih Standard tigrica, iz tog razloga se preporučuju onima koji počinju uzgajati Standarde, da prvih nekoliko godina krenu s tigricama u boji, a zatim pređu na najteži i najfascinantniji engleski Standard.

Pogrešno je misliti da su tigrice u boji mali ili „minijturni“ engleski standardi, jer postoji mnogo razlika među njima. Pre svega, u boji. Zatim, idealna veličina tigrica u boji je 17-17,5 cm, čak i držanje mora biti 45/50 stepeni u odnosu na osu prečke, rep je tačno onoliko dugačak koliko je i telo. Nadalje, glava tigrica u boji je potpuno drugačija, ne sme biti previše široka, niti previše zaobljena i ne sme imati karakteristični "bivolji" izgled, štaviše oko mora uvek biti vidljivo i frontalno, kljun viri i nije prekriven perjem maske, a mrlje moraju biti male i podjednako udaljene.

Kao što vidite razlike su mnoge ...

Moram vam samo poželeti dobar uzgoj!!!

... a zadovoljstvo neće dugo doći!!!

UZGOJ TIGRICA U BOJI U ITALIJI

U Italiji ima više od 100 odgajivača tigrica u boji, ali je nemoguće znati tačan broj jer svake godine interesovanje raste i broj odgajivača neprestano se povećava.

Na izložbama tzv. "specijalkama" izlaže se oko 900 tigrica u boji, uz napomenu da ne učestvuju svi odgajivači ovih tigrica.

Ocenjivanje tigrica u boji na izložbama

 Federazione Ornicoltori Italiani SCHEDA DI GIUDIZIO PER ONDULATO DI COLORE <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td colspan="2">TIPO:</td> <td colspan="2">GABBIA N.</td> </tr> <tr> <td colspan="4">COLORE:</td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 25%;">NORMALI</td> <td style="width: 25%;">INO - BIANCHI - GIALLI PEZZ. REC.</td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td>COLORE 25</td> <td rowspan="4">COLORE 50</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>TIPO 15</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>MASCHERA 10</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">PIUMAGGIO 20</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">TAGLIA 20</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">PORTAMENTO 10</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">NOTE:</td> <td colspan="2">TOTALE</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">ARMONIA</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">TOTALE STAMM</td> </tr> <tr> <td colspan="2">IL GIUDICE</td> <td colspan="2">DATA</td> </tr> </table>	TIPO:		GABBIA N.		COLORE:				NORMALI	INO - BIANCHI - GIALLI PEZZ. REC.			COLORE 25	COLORE 50			TIPO 15			MASCHERA 10			PIUMAGGIO 20				TAGLIA 20				PORTAMENTO 10				NOTE:		TOTALE				ARMONIA				TOTALE STAMM		IL GIUDICE		DATA		 OCENSKA LISTA <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td colspan="2">Izlagač</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Država</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Identifikacioni broj izlagača</td> <td colspan="2"></td> </tr> </table> TIGRICE U BOJI COM / OMJ Sekcija I -2 <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td colspan="2">Tip (Dizajn)</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Boja</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Broj prstena</td> <td colspan="2"></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Broj kaveza</td> <td colspan="2"></td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 25%;">Normal - Sinamon, Opalin, Svetlokrile itd</td> <td style="width: 25%;">Ino - bele i žute- Pearlaste ili faktorne - Recessivne šarene</td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td>Boja</td> <td>25</td> <td>Boja</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>Crtež</td> <td>15</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Maska</td> <td>10</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Perje</td> <td></td> <td>20</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Veličina, držanje i struktura</td> <td></td> <td>20</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Opšta kondicija</td> <td></td> <td>10</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ukupno</td> <td></td> <td>100</td> <td></td> </tr> </table> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td colspan="2">Ukupno za kolekciju</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Harmonija</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Sve ukupno za kolekciju</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">Sudija:</td> <td>Mesto i datum:</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="height: 20px;"></td> <td style="height: 20px;"></td> </tr> </table>	Izlagač				Država				Identifikacioni broj izlagača				Tip (Dizajn)				Boja				Broj prstena				Broj kaveza				Normal - Sinamon, Opalin, Svetlokrile itd	Ino - bele i žute- Pearlaste ili faktorne - Recessivne šarene			Boja	25	Boja	50	Crtež	15			Maska	10			Perje		20		Veličina, držanje i struktura		20		Opšta kondicija		10		Ukupno		100		Ukupno za kolekciju			Harmonija			Sve ukupno za kolekciju			Sudija:		Mesto i datum:			
TIPO:		GABBIA N.																																																																																																																												
COLORE:																																																																																																																														
NORMALI	INO - BIANCHI - GIALLI PEZZ. REC.																																																																																																																													
COLORE 25	COLORE 50																																																																																																																													
TIPO 15																																																																																																																														
MASCHERA 10																																																																																																																														
PIUMAGGIO 20																																																																																																																														
TAGLIA 20																																																																																																																														
PORTAMENTO 10																																																																																																																														
NOTE:		TOTALE																																																																																																																												
		ARMONIA																																																																																																																												
		TOTALE STAMM																																																																																																																												
IL GIUDICE		DATA																																																																																																																												
Izlagač																																																																																																																														
Država																																																																																																																														
Identifikacioni broj izlagača																																																																																																																														
Tip (Dizajn)																																																																																																																														
Boja																																																																																																																														
Broj prstena																																																																																																																														
Broj kaveza																																																																																																																														
Normal - Sinamon, Opalin, Svetlokrile itd	Ino - bele i žute- Pearlaste ili faktorne - Recessivne šarene																																																																																																																													
Boja	25	Boja	50																																																																																																																											
Crtež	15																																																																																																																													
Maska	10																																																																																																																													
Perje		20																																																																																																																												
Veličina, držanje i struktura		20																																																																																																																												
Opšta kondicija		10																																																																																																																												
Ukupno		100																																																																																																																												
Ukupno za kolekciju																																																																																																																														
Harmonija																																																																																																																														
Sve ukupno za kolekciju																																																																																																																														
Sudija:		Mesto i datum:																																																																																																																												

*Italijanska ocenska lista
za tigrice u boji*

*COM/OMJ ocenska lista
za tigrice u boji*

BOJA 25 bodova

Odgovara opisu standardne, čiste, jednolike, pravilne boje sa istom nijansom na svakom delu tela.

GREŠKE

- Svako žuto perje na zelenoj pozadini i belo perje na plavoj pozadini kažnjavaju se u boji tela.
- U „Ino“ mutacijama, žutoj i beloj, tragovi smeđe boje na telu ili zeleni ili plavi odraz na telu.
- Bilo kakve mrlje u boji na nogama i noktima, ako nisu navedene u standardu.
- Letna i repna pera različite boje od očekivane ili izbledela.

TIP (CRTEŽ) 15 bodova

Crtež mora biti kako je opisano u standardnom opisu za različite mutacije i varijetete u svakom slučaju jasno označen i dobro razgraničen, razređen ili da potpuno izostaje.

GREŠKE

U standardnom opisu se smatraju:

- Nedostatak jednog dela obraza.
- Kod normala opalni nahuk na leđima i vratu.
- Kod opala takođe mali tragovi melanina na prednjoj i na leđnoj "V".
- Konfuzna i nepravilna valovitost.

MASKA 10 bodova

Dizajn maske mora se sastojati od 6 pravilnih tačaka, malih i što je više moguće okruglih, kako bi se stvorila celovita ogrlica s pravilnim razmakom. Gornje dve mrlje delimično su prekrivene mrljama na obrazima.

GREŠKE NA MASKAMA

- Mane maske su: nedostatak mrlja na maski.
- Velike ili asimetrične mrlje.

KOREKTNE MASKE

GREŠKE NA MASKAMA

Prilog: 5 fotografija.

Nekorektne maske kod tigrica u boji.

Ove maske nisu korektne jer imaju prevelike tačke. Prilikom ocenjivanja te greške se moraju kazniti.

PERJE 20 bodova

Perje mora dobro da prijanja (da je pripijeno - zbijeno) uz telo i u potpunosti razvijeno. Perje se mora savršeno preklapati poput krljušti riba.

GREŠKE

- nedostatak perja po telu,
- nedostatak letnih pera i nedostatak repnog perja.

VELIČINA (DUŽINA) 20 bodova

17-17,5 centimetara izmereno od vrha glave do kraja repa.

GREŠKE

- Dužina preko propisane biće kažnjena.

KOREKTNO DRŽANJE

Prilog: 4 fotografije.

Na fotografijama je predstavljeno korektno – pravilno držanje koje mora biti 45°/50° u odnosu na osu stajalice – prečke.

NEKOREKTNO DRŽANJE

Ovo držanje je nekorektno jer su ptice previše uspravne (vertikalno držanje) od 60°. Ova mana mora biti kažnjena.

KOREKTNO DRŽANJE KRILA

Prilog: 5 fotografija.

Na fotografijama su krila savršena, ne preklapaju se.

NEKOREKTNO DRŽANJE KRILA

Prilog: 3 fotografije.

Na fotografijama su krila koja se ukrštaju. Ova mana mora biti kažnjena. Sve fotografije su od uzgajivača gospodina Ruben Romano.

OPŠTA KONDICIJA 10 poena

Dobro proporcionalno telo, krila čvrsto držana uz telo, gotovo se moraju dodirivati na leđima, ali bez preklapanja - ukrštanja. Svako krilo mora imati dobro razvijena i neoštećena letna pera, mali kljun blago izbočen, noge i nožni prsti moraju biti bez deformacija i osakaćenja. Idealno držanje je 45 stepeni.

GREŠKE

Primerci sa prekomernom težinom.

Previše tanki - vitki subjekti s izraženom grudnom kosti.

Opušten ili zakrivljen rep.

Osakaćene noge. 🦜

Klaudia Kis – Mađarska
Prevod: Miroslav Srebro, prof.

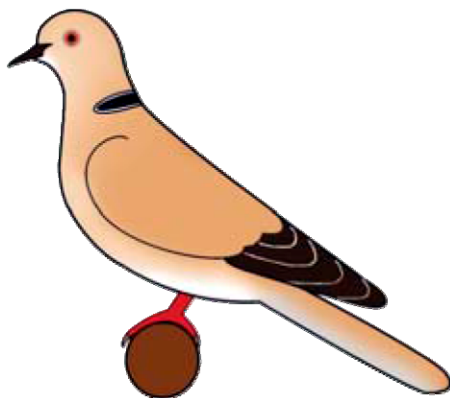
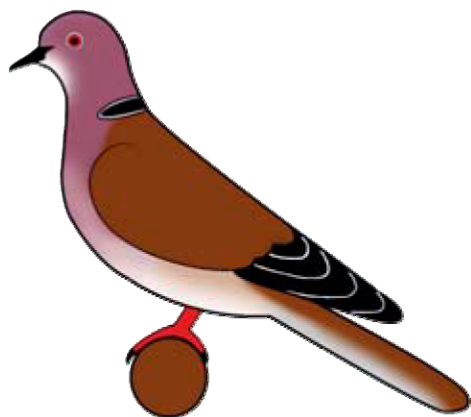
GUGUTKE - MUTACIJE

(PRVI DEO)

Kako smo u prethodnom broju Avi faune napomenuli, polazna tačka za proučavanje mutacija kod gugutke je divlja gugutka. To je originalna boja, nije mutacija. Potpuno se, po boji, podudara sa pretkom iz prirode, sa severno afričkom gugutkom (*Streptopelia roseogrisea*).

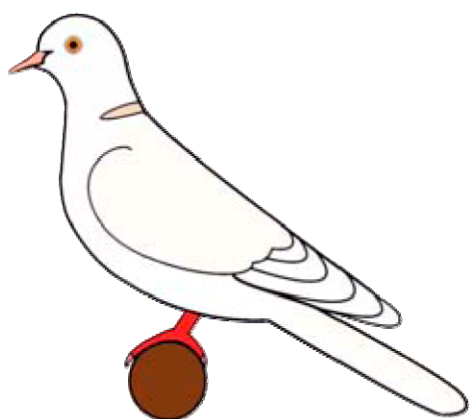
Još nekoliko podataka o gugutki: dužina tela je 25-30 cm; raspon krila je 50 cm; težina 160-180 g, a idealna težina je 170 g.

Od ovog izvornog, *divljeg tipa* danas imamo 16 mutacija boje i 3 mutacije tipa strukture. Mutacija znači da se nasledni faktor promenio i nakon toga su nastale nove osobine.

Opis: Mužjaka karakterišu tamno smeđa krila, leđa i rep. Glava i grudi imaju odsjaj boje ljubičice. Ženke imaju manje intenzivnu boju. Ova boja, idući prema trbuhu, prelazi u krem sivu. Okovratnik je crn, tanko oivičen belom bojom. Krajevi krilnih pera su crni tanko oivičeni belim, a boja krila prelazi u sivkastu. Od 12 pera u repu, srednja dva pera su tamno smeđe boje, a ostala su tamnosiva, oivičena belim. Kljun je crne boje, a oči kestenjasto crvene. Ispod repa se nalazi crna pruga. Noge i prsti su boje mesa, a nokti su tamne boje.

1. ↑ **Pastel:** to je prva, polnovezana mutacija, od „divlje” boje, koja je nešto razređena (svetlija) i eumelanin (crno-smeđi) i phaeomelanin (crveno-smeđi), odnosno pigmentna zrnca su smanjenog broja i dimenzije. Telo je cimetno smeđe a na glavi i repu ljubičasti odsjaj izostaje. Okovratnik je ostao crn sa belim odsjajem. Kljun je tamno-smeđ, a boja očiju je crvena ili narandžasta. Crta ispod repa je crna. Noge su ljubičasto crvene, a nokti tamni.

2. ↑ **Bela (krem-ino):** Ovo je druga polno vezana mutacija, gde je divlja boja ekstremno izbleđena. Ovo nije potpuno bela boja, više je sa krem odsjajem. U ovom slučaju pigmentna zrnca i eumelanina i phaeomelanina su značajno smanjena kako u broju tako i u dimenziji. Krem bele boje su glava, telo, rep i krila. Okovratnik je svetlo smeđe boje (ponekad izostaje), krilna pera su bela. Crta ispod repa je svetle boje. Noge su crvene, a nokti blede boje.

3. ↑ **Šarene mutacije - Klasična (divlja) šarena:** Nije polno vezana mutacija. Ovo je jedna potpuno samostalna mutacija, koja nije

nastala parenjem jedne tamne i jedne svetle ptice. Mutacijom je u nekim delovima pera eumelanin i phaeomelanin potpuno izostavljen. Kod primeraka ove mutacije bela boja je fiksirana, tako da posle svakog mitarenja crtež ostaje isti. Ali treba znati i to da se tako ne nasleđuje. Klasična (divlja) šarena je takva mutacija kod koje je telo divlje boje ili boje neke mutacije slučajno prošarano sa belinama. (Na ilustraciji je prikazana divlja šarena kombinacija). Oči su crne (osim nekih izuzetaka). Kljun može da bude svetao, taman ili taman oivičen svetlom bojom. Letna pera su ili bela ili obojena (u slučaju divlje šarene su crna), ili izmešana. Okovratnik je potpun, delimičan ili može da izostaje, (u slučaju divlje šarene je crn). Boja okovratnika može biti od bele do tamnih boja. Šarena mutacija se može kombinovati sa svim mutacijama, recimo postoje **mandarin šarena, plavo šarena, sivo šarena** itd. U ovim slučajevima beline, okovratnik i letna pera zavise od boje druge mutacije. Postoje dva tipa: jako (izrazito) šarena i belorepa šarena.

4. ↑ **Jako (izrazito) šarena:** Ovde su prisutni alelni geni sa šarenom mutacijom. U odnosu na prethodnu mutaciju ovde se crtež

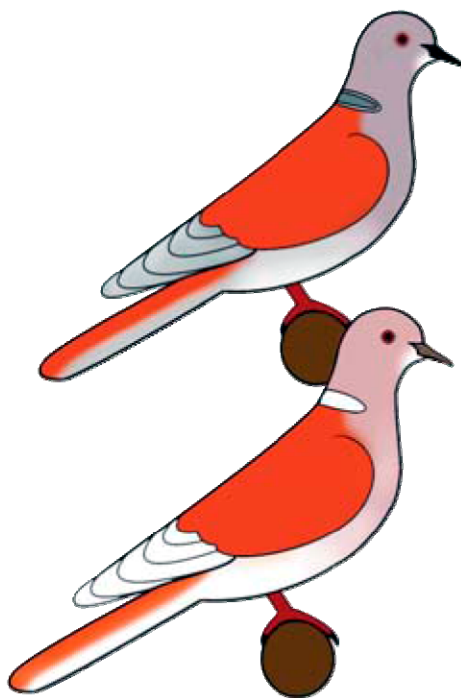
čvrsto nasleđuje. Glava i vrat su većim delom beli (sa veoma malo pera u boji), nadalje grudi i trbuh su belkasti sa više-manje obojenih pera. Na krilima su karakteristične bele šare. Leđa i rep su bela obojena pera. Letna pera mogu biti obojena ili bela ili u kombinaciji. U kombinaciji sa drugim mutacijama su veoma atraktivna, recimo **izabela jako šarena** ili **plava jako šarena** itd.

5. ↑ **Belorepa šarena:** Ovo je treća šarena mutacija. Izgledom veoma podseća na jako šarenu mutaciju, međutim kod ove mutacije sva repna pera su bela, a druga razlika je da sa krila nedostaje karakteristična bela šara. Kod ove mutacije crtež se nasleđuje.

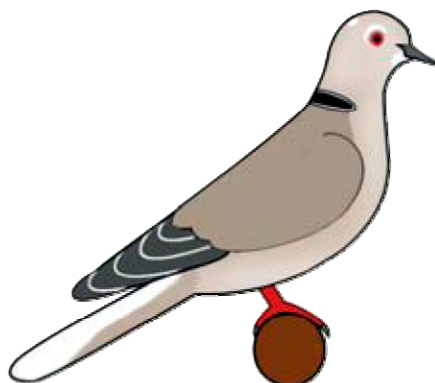
6. **Mandarin (Phaeo ili Feo):** Zahvaljujući parcijalnom dominantnom nasleđivanju ova mutacija je veoma poznata i pojavljuje se u raznim oblicima. Sa drugim mutacijama se veoma lako kombinuje. Feomelanin je netaknut, a eumelanin potpuno izostaje. Razlikujemo dva različita izgleda, a to su mandarinski jednostruki gen ili dvostruki gen. Na osnovu toga govorimo o: **sivom okovratniku (heterozigotni)** i **belom okovratniku (ho-**

mozigotni) mandarin. U slučaju homozigota uticajem jednog moderatorskog gena mogu da se pojave i biseraste zone. Prema intenzivnosti bisernog prisustva razlikujemo: **minimalno biserasti mandarin – biserasti mandarin – mandarin sa belim ledima.**

Mandarin (Phaeo ili Feo)

Boja krila je izrazito cigla crvene boje. Kod mužjaka glava i grudi imaju ljubičasti odsjaj, a kod ženki je to nešto slabije prisutno. Boja okovratnika i letnih pera je siva (u slučaju ako je mandarinski gen prisutan) ili bela (ako je dupli mandarinski gen prisutan). Oči su crvene, a kljun tamno obojen. Linija ispod repa je siva ili bela. Noge su tamno crvene, a nokti tamno obojeni. Veoma atraktivna kombinacija je npr.: **pepeljasta (ledeni injasti mandarin), kajsijasta (beloglavi mandarin), lavanda (plavi mandarin)** itd.

7. ↑ **Izabela:** klasična mutacija, u našim prilikama pomalo zaboravljena i manje primećena. Crni/sivi eumelanin izostaje, dok su smeđi eumelanin i feomelanin netaknuti, tako da je više prisutan i primećan. Pošto sivi odsjaj izostaje ptice u ovoj mutaciji dobijaju topliji izgled. Telo ima tamnije narandžastu boju (narandžasta smeđa), glava, vrat i grudi imaju ljubičasti sjaj, ali to je svetlija ljubičasta od divlje obojenih primeraka, a ženke imaju smeđi odsjaj. Letna pera su tamno smeđe-siva, oivičena svetlom bojom, a okovratnik je crn oivičen tankom belom linijom. Linija ispod repa je smeđa, skoro crna. Boja očiju je izrazito crvena. Noge su ljubičasto crvene, a nokti su svetle boje mesa.

8. ↑ **Ledeni (injasti):** Ne tako davno je iz Amerike ova mutacija dospela u Evropu. Ovu mutaciju karakteriše ledena (injasta) boja letnih pera i manje-više prisustvo belih pera na glavi, leđima i repu. U suštini ptica je tamno-hladno-injasto obojena, po čemu je i dobila ime. Boja tela je od sivoplave do divlje boje, a na glavi i vratu izostaje ljubičasti odsjaj. Letna pera su „prekrivena injem“ i to se na ovom delu tela primećuje. Na repu je moguće prisustvo bele boje. Prisustvo manjih belih fleka je moguće po telu i glavi, oko očiju. Okovratnik je crn, oivičen tankom belom linijom, a oči su zagasito crvene. Noge su ljubičasto crvene, a nokti tamni. Ova mutacija je u usponu i lako se kombinuje sa drugim mutacijama. Najpopularnije kombinacije su sa ljubičastim vratom (mandarin sa ledeno-injasto belim leđima) i sa narandžastim vratom (narandžasti sa ledeno-injasto belim leđima) nastale zahvaljujući ovoj mutaciji. Ledeni-injasti geni su letalni, tako da mladi još u jajetu ne preživljavaju duže od 2-3 dana, i nije preporučljivo međusobno uparivati ovakve primerke. ♀

HIBRIDIZACIJA EGZOTIČNIH PTICA

Za sledeći broj planiran je tekst sa ilustracijama Miroslava Srebra, mađarskog sudije za egzotične ptice i prevodioca ovog teksta.

© Ilustracije® - Klaudija Kis ©2012.

Nastavak možete pročitati u narednom broju digitalnog časopisa „Avi Kula“

Slobodan Kulić - Leskovac

PREDLOG COM KLJUČA ZA JAPANSKE GALEBIĆE

(Lonhura striata domestica)

Posle dva urađena COM ključa za Zebraste zebe i Guld amadine koji su na Expertskom sastanku u Cerviji, septembra 2018. godine prezentovani i usvojeni kao radni za naredni period, predstavljamo još jedan novi COM ključ za domestifikovane egzotične ptice - Japanske galebiće.

Ponoviću ono što je već opšte poznato.

Označavanje mutacija domestifikovanih egzotičnih ptica oduvek je pravilo probleme odgajivačima u međusobnoj komunikaciji, opisivanju u različitim tekstovima u obeležavanju

fotografija, a sudijama i kod popunjavanja ocenskih listi. Taj problem je naročito došao do izražaja sa povećanjem broja mutacija i njihovih kombinacija i sa intenziviranjem komunikacija putem interneta, fejsbuka, mejlova... pogotovo kad kolege i sagovornici nisu govorili istim jezikom. I ja sam imao isti problem. Da bih ga rešio počeo sam da razmišljam o jednostavnijem i univerzalnom načinu da se prevaziđe. Polako sam razrađivao početnu ideju, razgovarao sa kolegama, davao i slušao predloge da bi na kraju sav taj trud rezultirao ovim COM ključem od koga očekujem da donese olakšanje za sve odgajivače. Korišćenjem ovog COM ključa jezičko područje i nacionalnost više neće biti bitna, svi odgajivači će biti u istoj ravni i svi će „govoriti“ istim jezikom, jezikom simbola za označavanje različitih obeležja. To se postiže kombinacijom velikih i malih slova, arapskih i rimskih brojeva. Njihova kombinacija omogućava obeležavanje svih mutacija i svih kombinacija mutacija.

Da bi bilo jasnije, tabela COM ključa je podeljena na četiri dela: Osnovna boja, Serija, Mutacije melanina i Ostalo. U svakom od ovih delova su poređane i obeležene vrste ovih osnovnih karakteristika. Njihovom kombinacijom dobijamo jedinstveni COD kojim obeležavamo željenu mutaciju ili kombinaciju mutacija. 🐦

OSNOVNA BOJA	SERIJA	MUTACIJE MELANINA	OSTALO
A - CRNA	I - SMEĐA	1. NORMAL	c - ČUBASTI
B - KESTENJASTA (MOKA, NUGAT)	II - SIVA	2. PASTEL	f - KOVRDŽAVI
C - CRVENA		3. SVETLOKRILE	r - CRVENOOKI
D - BELA		4. INO	
		5. PERLASTI	
		6. SEDLASTOBELI	
		7. SEDLASTOBELI SA KAPOM	
		8. ŠARENI	
Napomena: Mutacije Sedlastobeli, Sedlastobeli sa kapom i šareni su sa parcijalnim gubitkom melanina u perju.			

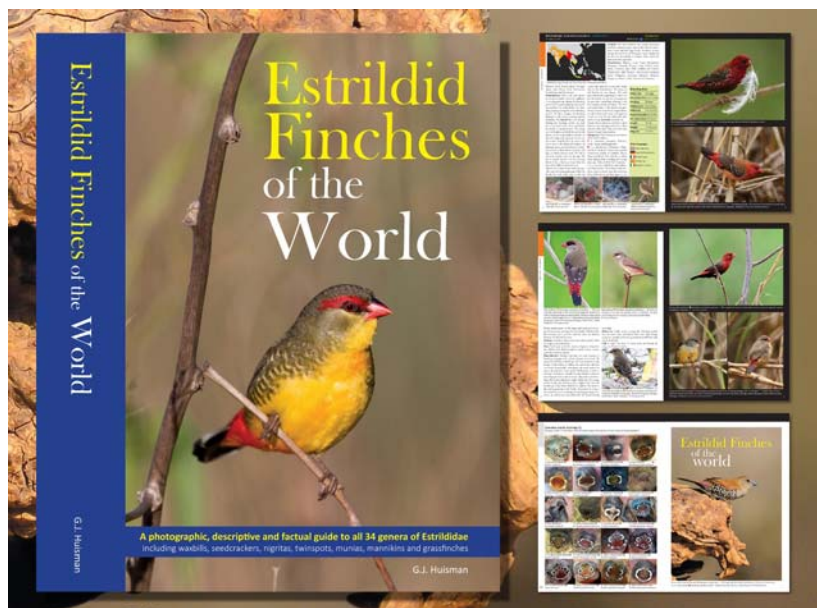
Obeležavanje mutacija COM ključem u praksi izgleda ovako:

Kolekcija 4 Stam of 4	Sekcija F1 Japanski galebić <i>Lonchura domestica</i>	F1 Section Bengalese Finches <i>Lonchura domestica</i>	Pojedinačno Single	COM ključ COM key
F1 107	Crno smeđi	Black-brown Bengalese	F1 108	A-I-1
F1 109	Kestenjasto smeđi (Nugat)	Chestnut-brown Bengalese	F1 110	B-I-1
F1 111	Crveno smeđi (Lisičje crveni)	Red-Brown Bengalese	F1 112	C-I-1
F1 113	Crno sivi	Black-grey Bengalese	F1 114	A-II-1
F1 115	Kestenjasto sivi (Nugat sivi)	Chestnut-Grey Bengalese	F1 116	B-II-1
F1 117	Crveno sivi (Lisičje crveni sivi)	Red-grey Bengalese	F1 118	C-II-1
F1 119	Pastel (svi)	Pastel Bengalese (all)	F1 120	A-I-2; B-I-2; C-I-2; A-II-2; B-II-2; C-II-2;
F1 121	Svetlokrili (svi)	Clearwing Bengalese (all)	F1 122	A-I-3; B-I-3; C-I-3; A-II-3; B-II-3; C-II-3;
F1 123	Smeđi Ino i sivi ino (Creamino i Greyino)	Brown-ino and Grey-ino Bengalese	F1 124	A-I-4; B-I-4; C-I-4; A-II-4; B-II-4; C-II-4;
F1 125	Perléasti sivi ili smeđi	Pearled Bengalese Grey or Brown	F1 126	A-I-5; B-I-5; C-I-5; A-II-5; B-II-5; C-II-5;
F1 127	Sedlasti i sedlasti sa kapom sivi ili smeđi	Saddleback Capped-saddleback Bengalese grey or Brown	F1 128	A-I-6; B-I-6; C-I-6; A-II-6 A-I-7; B-I-7; C-I-7; A-II-7
F1 129	Beli i Albino	White and Albino Bengalese	F1 130	D-4; D-4-r
F1 131	Ćubasti i kovrdžavi svih boja	Frilled Bengalese all colours	F1 132	A-I-c; B-I-c; C-I-c; A-II-c; B-II-c; C-II-c; A-I-f; B-I-f; C-I-f; A-II-f; B-II-f; C-II-f;
F1 133	Šareni: crno smeđi, kestenjasto smeđi, crveno smeđi i crno sivi (ne u kombinacijama)	Variegated Black-brown or Chestnut-brown or Red-Brown or Black-grey Bengalese (not in combinations)	F1 134	A-I-8; B-I-8; C-I-8; A-II-8 A-I-8; B-I-8; C-I-8; A-II-8

		
Crno-smeđa COM ključ: A-I-1	Kestenjasto-smeđa COM ključ: B-I-1	Crveno-smedja COM ključ: C-I-1
		
Kestenjasto-smeđa pastel COM ključ: B-I-2	Crveno-smedja pastel COM ključ: C-I-2	Kestenjasto-smeđa svetlokrila COM ključ: B-I-3
		
Crno-siva COM ključ: A-II-1	Kestenjasto-siva COM ključ: B-II-1	Krem-ino COM ključ: A-I-4
		
Sedlasta crveno-smeđa sa kapom COM ključ: C-I-7	Bela COM ključ: D-4	Crveno smeđa sa ćubom COM ključ: C-I-1-c

G. J. Huisman

ASTRILDE SVETA

Nakon devet godina opsežnog istraživanja, vrlo mi je drago što mogu najaviti da će jedinstvena knjiga "Estrildid Finches of the World" uskoro - biti objavljena na engleskom i nizozemskom. Knjiga se sastoji od 396 stranica formata A4 opisnog i činjeničnog teksta, 1052 fotografije u boji i 146 mapa, štampanih na visokokvalitetnom papiru i uvezanih laminiranom tvrdim koricama. Naučnici su je ocenili „fantastičnom knjigom“, „veličanstvenom knjigom ... merodavnim sažetkom“ i „lepo predstavljenom“.

Knjiga je napisana za široku publiku, ne samo za ljubitelje i posmatrače ptica, već i ornitologe i druge naučnike. Astrilde spadaju u najfascinantnije porodice ptica Starog sveta s iznenađujućim i posebnim karakteristikama. Porodica Estrildidae sastoji se od 34 roda sa 145 vrsta i 239 podvrsta, od kojih svaka ima svoje hirove!

Svih 145 vrsta i njihove podvrste detaljno su opisane, a jedinstvene karte rasprostranjenja prikazuju širenje svih podvrsta u različitim bojama. Opi- si vrsta potkrepljeni su prekrasnim fo-

tografijama ptica u njihovim prirod- nim staništima.

Ove fotogra- fije predstavljaju rad blizu 300 fotografa iz 40 zemalja sveta či- ja su ostvarenja bila vitalno važ- na za ovaj ogro- man projekt. Ne samo da su mi dopustili da upo- trebim njihove fotografije, nego su, takođe, pru- žili dragocene informacije o vr- stama direktno kroz svoje teren- sko iskustvo. Za- pravo, neke vrs- te nikada pre ni-

su bile fotografski ilustrovane. Uz to, imao sam veliku sreću što su mi neko- liko poznatih univerziteta, poput Cam- bridgea i Yalea, bili od velike pomoći.

Čitalac će se takođe počastiti fo- tografijama gnezda u različitim faza- ma njihovog razvoja, koje su odgaji- vači ptica napravili kako ne bi nepot- rebno ometali ptice koje se uzgajaju u njihovim prirodnim staništima. Knjiga prikazuje najveći broj ikada objavljene oznake na ustima, a ilustrirano je 111 vrsta. Izvorne fotografije pokazu- ju mimikriju estrildidnih zeba i njiho- vih parazitskih udovica i indigo zeba, što ovo čini fascinantnim resursom za evolucijske biologe.

IZDVAJAMO

- Najveća kolekcija oznaka astril- da-estrildida zeba na ustima koja sadrži 111 jedinstvenih fotografija, od kojih mnoge nikada ranije nisu objavljene.

- Prva knjiga sa svih 145 vrsta, opisanih i prikazanih na fotografijama snimljenim u divljini.

- Blizu 300 fotografa koji učestvuju iz 40 zemalja širom sveta.

- Mape rasprostranjenja – distribucija svih vrsta i podvrsta.

- Prva knjiga sa fotografijama Alpske none *Lonchura monticola*.

- Kompletan lista parazitskih udovica i indigo zeba u odnosu na astrilde domaćine.

- Opis i fotografije nove vrste astrilda

RECENZIJE

Nigel Collar iz organizacije Bird-Life International, **Gabriel Jamie** i **Claire Spottiswoode** sa Univerziteta Cambridge i University of Cape Town, napisali su sveobuhvatan predgovor knjige, citiram:

"Jedan od užitaka prolaska kroz ovaj fantastični svezak je videti punu snagu ove ptičje raznolikosti na izložbi."

"Manje očigledna za većinu terenskih posmatrača, ali koja je u ovoj knjizi prelepo prikazana, je zapanjujuća raznolikost gnezda Estrildida."

"Ova veličanstvena knjiga daje autoritativni sažetak stanja našeg znanja, na kojem se nadamo da će autor, njegove brojne kolege i novi obožavatelji Estrildida nadahnuti ovom knjigom i dalje graditi."

Kristof Zyskowski sa Sveučilišta Yale, Prirodnjački muzej Peabody:

"Samo sam želeo reći da sam jako impresioniran vašim projektom knjige i čast mi je što su uvrštene i moje fotografije. Mislim da će knjiga biti fantastičan izvor sa svim fotografijama koje ste uspeli prikupiti, posebno onima s oznakama ugniježđenih usta. Takođe volim karte distribucije koje pokazuju raspon podvrsta."

Tehnički detalji

- A4 format.

- 396 stranica, štampanih na visokokvalitetnom papiru i uvezanih laminiranim tvrdim povezom.

- 1052 fotografija koje je snimilo blizu 300 fotografa iz 40 zemalja.

- 146 mapa koje detaljno i u boji prikazuju rasprostranjenost vrsta i podvrsta.

Kapata astrilda
(autorska prava Dubi Shapiro)

Crnoglava nona
(autorska prava Butterfly Hunter)

Narudžbine

- Knjiga se može naručiti putem naše web stranice: www.finch.es

- Posebna cena pre kupovine od 59,95 € dostupna je od 1. maja do 1. avgusta 2021. godine.

- Od avgusta 2021. godine cena će biti 69,95 €, bez poštarine. 📦

Marjan Stanijev – Pirot,

uzgajivač češljugara i južnoameričkih carduelisa

GENETIKA MUTACIJE BOJE KOD ČEŠLJUGARA

Opšti deo

Češljugar u svakoj ćeliji poseduje po 80 hromozoma, složenih u 40 parova od kojih je svaki član para jednak drugome pa se zato i nazivaju homologni (jednaki, isti). Ipak, svi parovi nisu međusobno potpuno identični, jer je jedan par različit pa je zapravo homolognih parova 39 i oni su nazvani autosomo. Preostali različiti par hromozoma predstavlja takozvane hromosome pola ili polno vezane hromosome, jer taj par hromozoma isključivo određuje pol jedinke (nazivaju se još alosomima ili heterohromozomima). Mužjaci češljugara imaju jedan polni hromozom, "upola potpun" sa kompletom gena koji mu pripadaju, a drugi je onaj kod ženki, manji, slabiji i uglavnom je bez gena koji bi prenosili nasleđivanje boje perja.

Poznato je da sva svojstva koja se prenose nisu jednako jaka. Određeno svojstvo može biti jače od drugog, pa je to jače svojstvo dominantno – kako ga je Mendel nazvao. Ono slabije svojstvo, nad kojim jače dominira, dobilo je naziv recesivno, što znači da se pred jačim povlači (od latinske reči recedere što znači odstupati, uzmići).

Delovanjem genoma, svih gena zajedno, nastaje izgled tog živog bića u ovom slučaju češljugara.

Spoljašnji izgled jedinke, je čitav skup spoljašnjih osobina organizma i predstavlja fenotip (od grčke reči phainein što znači sijati, pojaviti se). Naravno, kakav će biti fenotip, kako će ptica u ovom slučaju češlju-

gar izgledati, zavisi od gena i genotipa (sveukupnosti naslednih osobina organizma jedinke), koji se nasleđuju isključivo od roditelja.

Zbog već spomenute dominantnosti, odnosno recesivnosti pojedinih gena, isti fenotip ne mora da sadrži i isti genotip. Recesivno svojstvo povlači se pred dominantnim pa takav par gena, recesivni i dominantni, čine da heterozigotni par gena pruzrokuje, ipak, u fenotipu vidljivo dominantno svojstvo. Nejednaki, heterozigotni par gena proizvodi, uglavnom isti fenotip kao i dva dominantna alela, iako se radi o dva različita genotipa. Jedan deo para je homozigotni, čist za to svojstvo, dok je drugi heterozigotni jer nosi i skriveni recesivni alel (jednake ili različite verzije istog gena). Takva jedinka (češljugar) koji u fenotipu nosi neizraženo svojstvo, jer je recesivno u odnosu na isti alel, naziva se nosiocem tog svojstva.

Vrste i način prenošenja mutacija

Na genetskorn materijalu, u prvom redu na DNK, mogu nastati promene koje se nasleđuju i one su nazvane mutacijama (po latinskoj reči mutatio što znači promena). Ove promene mogu bili spontane ili su rezultat interakcija DNK sa nekim spoljašnjim mutagenom. Spontane mutacije su rezultat prirodnih faktora ili industrijski nastalih mutagena u okolini. Mutageni najčešće deluju pojave i materije. Pod pojavama podrazumevamo, u prvom redu, različita zračenja kao što su jonizirajuća zračenja, radioaktivna zračenja (γ -zranci), ultraljubičasto zračenje i dr. Mutageni agensi su sve materije koje deluju mutageno. Gotovo ih je bezbroj, a mogu se naći u vodi, jelima i vazduhu koje koriste ptice/češljugari u uzgoju. Ovi mutageni agensi nastaju spaljivanjem organskih materija (uključujući i kuvanja hrane), naročito radom raznih hemijskih industrija i ispuštanjem raznih zagađivača u životnu sredinu, koji preko atmosfere i vazduha dospevaju u biljke, a odatle i u ptice / češljugare.

Iako mnogi takvi agensi uzrokuju i štetne promene, čak i fatalne, nas ovde, u prvom redu, zanimaju one pojave koje uzrokuju samo promenu boje perja češljugara. Mutacija boje, koju doživi i samo jedna ptica, može se preneti na njene potomke i fiksirati u celom jatu kroz nekoliko

godina sistematskog i pre svega kontrolisanog uzgoja. Na ovaj način se došlo do brojnih mutacija boje kod domestifikovanih vrsta ptica uključujući i češljugara.

Polno vezano nasleđivanje obično je recesivnog tipa. Kada se na DNK dogodi promena na genu smeštenom na paru za pol vezanih hromozoma, za takvu mutaciju kažemo da je polno vezana. Kod ptica/češljugara polno vezani hromozomi se označavaju: kod mužjaka sa XX – par polno vezanih hromozoma i kod ženke XY – par polno vezanih hromozoma. Polni hromozom X je, kako je ranije napomenuto, jako aktivan i sadrži različite gene koji kontrolišu, odnosno pruzrokuju, određena svojstva. Kako je polno vezano nasleđivanje obično recesivnog tipa, hromozom Y je uglavnom vrlo kratak i prazan.

Ako se kod mužjaka češljugara za razliku od ženke, na jednom od X hromozoma nalazi samo jedan mutirani gen, takvo mutirano svojstvo neće moći da dođe do izražaja, jer je takav mutirani gen najčešće recesivan. U tom slučaju odgovarajući normalni, nemutirani ili alelni gen prisutan na drugom X hromozomu će dominirati i odrediti pojavu normalnog fenotipa. Ali pošto sadrži i jedan mutirani gen, mužjak će biti nosilac mutiranog svojstva/mutacije. Samo iskusni poznavoci i uzgajivači će sa dobrom preciznošću razaznati nosioca mutacije od normala. Da bi se mutirano svojstvo ili mutacija, dakle najčešće recesivno svojstvo, pojavilo u fenotipu mužjaka, nužno je da mutirani gen bude prisutan na oba X hromozoma, takođe nužna je homozigotnost.

Kod ženki češljugara/ptica oba hromozoma nisu jednaka: jedan je potpun sa svim genima kao kod mužjaka i označava se sa X, dok je drugi znatno manji i ne nosi gene koji učestvuju u formiranju boje perja pa se označavaju sa Y. Tako se ženka označava sa XY. Iz toga je vidljivo da ženka ne može biti nosilac mutiranog svojstva, jer može biti jedino normalna ili u mutaciji.

Radi lakšeg razumevanja i izražavanja pojedinih svojstava, odnosno pojedinog gena, i promena koje su se na pojedinom genu dogodile, međunarodno su dogovoreni načini označavanja pojedinog svojstva. Obično se za oznaku svojstva uzima početno slovo svojstva: kada je ono recesivno pišemo ga malim, a kada je dominantno velikim slovom. Normalno svojstvo ili prirodna boja označava se početnim slovom sa indeksom "+", dok se mutirano svojstvo označava tim slovom bez indeksa "+". Tako se gen za normalnu polimerizaciju eumelanina, za potpunu oksidaciju, označava znakom za normalno svojstvo potpuno crnog obojenja "o+". Ovako označeno svojstvo prikazuje maksimalnu izraženost crnih eumelanina. Ako se dogodi mutacija ovog gena, ona će sprečavati potpunu oksidaciju crnih eumelanina, i nastaću mutirani gen oksidacije koji se označava oznakom "o" (početno slovo od oksidacije, ali bez indeksa "+"). Naprotiv, ako je mutirano svojstvo dominantno nad normalnim, to svojstvo ili gen se označava velikim početnim slovom: normalno nemutirano svojstvo se označava velikim slovom sa indeksom +, a mutirano velikim slovom bez indeksa +. Poznavajući češljugara veoma je poznato da je žuta mutacija češljugara dominantna nad normalnim svojstvom pa se ona piše: za normalno nemutirano svojstvo Ž+, a za dominantno mutirano samo Ž (bez indeksa).

TIPOVI NASLEĐIVANJA I OSOBINE MUTACIJA BOJA KOD ČEŠLJUGARA

Recesivno – polno vezane mutacije boje češljugara

Ovakav vid nasleđivanja boje pro-uzrokovane su polnom naslednim faktorima, koje svoje sedište imaju u polnim hromozomima. A poseduju faktor svojstva koja određuju geni smešteni na istom hromozomu na

kome se nalazi gen koji određuje pol jedinke. U ornitokulturi svi mužjaci koji poseduju dvostruki ili dominantni polno vezani faktor proizvode u prvoj generaciji ženke s istom spolnom odlikom (fenotip). Samim tim samo mužjaci mogu biti nosioci polno vezane mutacije boje.

Autosomno recesivne mutacije boje

Mutirani recesivni alel ispoljava se samo u homozigotnom stanju (a^*a^* , gde je sa a^* obeležen recesivan mutirani alel).

Mogu biti genotipa: AA ili Aa^* .

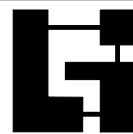
Jedinke genotipa Aa^* su heterozigotni prenosioči recesivnog mutiranog alela. To su nosioci autosomne recesivne mutacije boje, koje za razliku od homozigota AA, recesivan alel mogu preneti na potomke. Na taj način se recesivan mutirani alel prenosi iz generacije u generaciju, a ispoljava se samo kada se nađe u paru (u homozigotnom stanju). Znači, da bi jedinka bila u mutaciji oba roditelja moraju da imaju bar po jedan recesivan alel koji prouzrokuje željenu mutaciju boje ili avikulturistički rečeno obe jedinke koje čine par moraju biti normalni nosioci željene mutacije. Iz ove kombinacije sparivanja dva normalna nosioca daće 25 % jedinki u mutaciji koju nose.

Autosomo dominantne mutacije boje

Na autosomno dominantan način nasleđivanja mogu se primeniti [Mendelova pravila](#) nasleđivanja. Tako, ako su u paru dva češljugara i obe jedinke su heterozigoti za gen koji odslikava tu mutaciju boje, onda će njihovi potomci u [F1 generaciji](#) biti u fenotipu roditelja sa duplim faktorom i jednostrukim faktorom u [odnosu 3:1](#), sa napomenom da je homozigotna kombinacija dominantnih alela najčešće letalna. Ako su u paru jedinka, koja je heterozigot, i normal jedinka onda se u F1 generaciji javljaju jedinke u dva fenotipa u [odnosu 1:1](#) (50% : 50%). Jedan deo potomaka će biti u željenoj mutaciji boje a drugi normalni.

Međutim, postoje mutacije češljugara koje nisu niti potpuno dominantne, ova pojava se naziva autosomo dominantna poligenska šarenost kod češljugara. Veliki broj osobina (u ovom slučaju beline po telu češljugara) se daleko složenije nasleđuju nego one koje je opisao Mendel. Takve osobine su pod uticajem veli-

kog broja gena i na njih deluju faktori sredine i mogu da ih menjaju. Definisane su kao kvantitativne osobine (poligene osobine). Geni koji kontrolišu te osobine nazivaju se poligeni. Oni se takođe razdvajaju i slobodno kombinuju po Mendelovim pravilima (zakonima), ali ih je teško pratiti kroz generacije jer se istovremeno razdvaja i kombinuje veliki broj alela. Zato kažemo da se kvantitativne osobine ne nasleđuju po Mendelovim pravilima. Tu se u stvari radi o mutaciji češljugara, koja poseduje određeni stepen dominantnosti nad normalima, ali u delimičnom svojstvu, koje zavisi isključivo od genetskog potencijala jedinki za poligensku šarenost, od kojih je formiran par. Takve mutacije boje kod češljugara su: belogrla, belobrađa, šarena i bela crnooka mutacija. 🐦

Studio B-AVI-S
Kompjuterska grafika,
dizajn, priprema za
štampanje i WEB site

		MUTACIJA BOJE ČEŠLJUGARA PO NAČINU NASLEĐIVANJA	
Recesivno – polno vezane mutacije boje	Autosomo recesivne mutacije boje	Autosomo dominantne mutacije boje	Autosomo dominantna poligenska šarenost
Smeđa	Opal	Žuta	Belobrađa
Ahat	Eumo	Perlata	Belogrla
Izabel (Smeđa + Ahat)	Albino	Perla	Šarena
Lutino (nije priznata u COM-OMJ)	Witkop		Bela crnooka
Satine (Smeđa x Lutino)	Plava		
Aminet (ex Mascherato)			
Pastel			

Slobodan Kulić, OMJ sudija

RADNI VIKEND U POVOA DE VARZIM-u

Sa ogromnim zadovoljstvom i radošću, u radnoj i stručnoj atmosferi, vikend, od 27. juna do 1. jula 2019. proveo sam u Povia de Varzim u Portugaliji, za vreme trajanja njihove gradske fešte "SAINT PETER'S PARTY" koja se tokom čitavog vikenda, 24 sata dnevno, odvijala na predivno ukrašenim ulicama i gradskom trgu ovog vrlo simpatičnog gradića na obali Atlanskog okeana u kome živi i radi predsednik COM-a Carlos Ramoa.

Čitavo prepodne trajale su prezentacije, komparacije i usaglašavanje i na kraju je urađena jedna kompilacija COM, italijanskog i argentinskog Standarda. Španski predlog Standarda je i pored ogromnog napora Enrikea Gomeza da prezentaciju uradi tako da nas ubedi u neophodnost nekih promena, još na početku odbačen jer je imao previše nepotrebnih detalja, posebno onih vezanih za boje označene kodovima. Posle završetka tehničke sednice, drugi deo OMJ Kongresa je bio otvoren za zainteresovane odgajivače Guld amadina. Bilo je mnoštvo vrlo konstruktivnih i praktično primenljivih pitanja koja su tražila stručne odgovore i objašnjenja. Naravno, odgajivači su bili zadovoljni stručnim odgovorima što opravdava

Povia de Varzim je blistao tokom tradicionalne gradske fešte "SAINT PETER'S PARTY"

U organizaciji COM i OMJ u mestu Balatar, 12 km od Povia de Varzim, u prostorijama Portugalske federacije organizovano je nekoliko manifestacija:

1. Tehnički Kongres OMJ imao je samo jednu temu: promene **Standarda za guld amadine**. U sklopu ovog OMJ Kongresa prezentovana su tri Standarda za Guld amadine: **španski, argentinski i italijanski** i kao osnova važeći COM/OMJ Standard.

naš naziv **"Expertski tim za egzotične ptice"** koji označava grupu najistaknutijih OMJ sudija i stručnjaka iz ove oblasti, gde pripada i naš Kulić.

2. Sastanak COM obilovao je temama: veterinarski propisi, propisi o transportu ptica i prekogranični promet ptica iz zemalja članica COM koje nisu u sastavu EU, uključujući i mere koje treba preduzeti u vezi sa učešćem svih zemalja na Svetskom šampionatu i internacionalnim COM izlož-

bama. Bilo je dosta priče i raznih obećanja datih u nameri da se reši ovaj problem koji je od pandemije ptičjeg gripa velika prepreka za izlaganje ptica na svetskom šampionatu i COM internacionalnim izložbama koje se održavaju u EU.

3. Zvanično svečano potpisivanje ugovora o organizaciji Svetskog šampionata 2020. U ulozi domaćina Svetskog šampionata bio je Carlos Ramoa, a u ime COM-a ugovor je potpisao zamenik predsednika Bernardino Ives. Bilo je vrlo svečano i lepo prisustvovati ovom činu.

4. Svečani, ceremonijalni ručak povodom 40 godišnjice postojanja i rada Portugalske federacije – FONP. Uz prisustvo članova Borda direktora COM, članova Izvršnog odbora OMJ, članova eksperskog tima OMJ za egzotične ptice, delegata svih članica –

udruženja i klubova i drugih gostiju. FONP je zaslužnim gostima dodelio plakete. I **Slobodan Kulić** je zajedno sa članovima Borda direktora i članovima IO OMJ primio plaketu FONP i još jednom dostojno prezentovao u svetu naš SOF i Srbiju.

Detaljni izveštaj o ovim sastancima biće naknadno saopšten, posle objavljivanja zvaničnog zapisnika sekretara OMJ, Alesandra Paparele. ✍

Tehnički kongres OMJ u prostorijama FONP

Predsednik COM Carlos Ramoa dodeljuje Plaketu FONP Slobodanu Kuliću

Dino Pocercco, S.Kulić i Roberto Garavaglia

Svečanost povodom Jubileja - 40 godina rada i postojanja FONP

Piere Chanoy i S.Kulić

Roberto Rossi i S.Kulić

Alessandro Paparella i S.Kulić

IN MEMORIAM

PIET ONDERDELINDEN

Sa tugom sam primio vest o iznenadnoj smrti Pita Onderdelindena (*Piet Onderdelinden*). Naime, njegova ćerka Pauline Onderdelinden saopštila je na njegovoj Fejsbuk (Facebook) stranici da je preminuo 16. jula 2019. godine. Pit je do poslednjeg dana bio vrlo aktivan u avikulturi. Bio je član Holandske ornitološke federacije, istaknuti OMJ sudija za papagaje i egzotične ptice, član expertskog tima OMJ za papagaje za sekcije I, J, K, L, M i N. Rado je fotografisao sve značajne manifestacije, svetske šampionate, značajne izložbe, kongrese, sastanke i sve što je smatrao interesantnim u avikulturi. Poseban segment njegovog rada bio je osim odgoja i ocenjivanja i fotografisanje ptica, najboljih na izložbama....

Drago mi je to sam ga poznao, što smo se družili na sastancima i izložbama ptica, a posebno sam mu zahvalan što smo sarađivali i što mi je ustupio fotografije za ilustraciju moje najnovije knjige "Zebrasta zeba – standardi i ocenjivanje".

Hvala Ti na svemu što si učinio za svetsku avikulturu i sve nas posebno!

Slobodan Kulić

69^E CHAMPIONNAT MONDIAL DES OISEAUX D'ELEVAGE

FERIA VALENCIA / 22-24.JANVIER.2021

VALENCIA 2021

www.valencia2021.com

NAPOMENA U VEZI ODLAGANJA SVETSKOG ŠAMPIONATA

Zbog pandemije virusa Corona 2021. godine Svetski ornitološki Šampionat nije održan u januaru, u Valenciji u Španiji kao što je planirano i pripremano.

Bilo je pokušaja i Odluke Borda direktora COM-a u oktobru 2020. godine da se organizacija Šampionata izmesti iz Španije u Portugaliju zbog trenutno povoljnije situacije sa Coronom u gradu Santaremu. Međutim, zbog kasnijeg povećanja broja obolelih u Portugaliji, njihova vlada je donela Odluku o zabrani putovanja i javnih okupljanja i otkazivanju svih javnih manifestacija, pa se zbog toga odustalo od ove organizacije.

Paralelno sa odustajanjem Bord direktora COM doneo je Odluku da se raspored svetskih Šampionata za naredne godine, u odnosu na planirane, pomeri za jednu godinu. Tako, Svetski Šampionat u Valenciji biće održan januara 2022. umesto 2021. godine.

Verujemo da se svi raduju i nadaju ukidanju pandemije i uspostavljanju normalnog života i rada i da ćemo brzo zaboraviti 2021. godinu kada nije bilo slobodnih kretanja, izložbi ptica i druženja među odgajivačima.